БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 147 (638)

28 ИЮЛЬ ШАНБА 1956 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни шарафига (1-бет).
Областимизда (1-бет).
Саноатимизнинг донгдор кишилари (1-бет).
СОВЕТ ҚУРИЛИШИ: **П. Лунев.** — Маҳаллий Советлар доимий комиссияларининг фаолиятини яхшилайлик (2-бет).
Т. Яҳёев. — Новатор Халилов қачонгача сарсон бўлади (2-бет).
А. Умаров. — Гениал рус рассоми. А. А. Ивановнинг туғилган кунига 150 йил тўлиши муносабати билан (2-бет).
Тожикистонлик мусобақадошлар айтганидек, айрим қолоқ ғўзаларни қўшимча парвариш қилайлик! (3-бет).
И. Давидов. — Машина билан пахта теришга пухта тайёрланайлик (3-бет).
А. Бобожонов. — Силос иншоотлари қурилиши тезлаштирилсин (3-бет).
СССР Олий Совети делегацияси Англиядан қайтиб келди (4-бет).
1956 йилда савдо-сотиқ қилиш тўғрисида Совет-Хитой қўшимча протоколи имзоланди (4-бет).
СССРнинг Ҳиндистон ва Бирма аҳолисига ёрдами (4-бет).
ҲИКОЯ: **С. Арефьев.** — Полигон сири (4-бет).

Янги ўқув йилини пухта тайёргарлик билан кутиб олайлик

Янги ўқув йилига қизғин тайёргарлик кўрилаётган шу кунларда областимиз мактабларининг мингларча ўқувчилари ёзги каникулни кўркам боғлар ва хушманзарали жойларда қувноқ дам олиб ўтказмоқдалар, тоғ, дарё, кўл, анҳор ва ўрмонларга бой ўлкамиз бўйлаб кўнгилли саёҳат қилмоқдалар. Улар яқин кунларда ўз қадрдон мактаблари қучоғига илмга меҳр-муҳаббат ҳислари билан тўлиб-тошган ҳолда янги куч ва ғайрат тўплаб қайтадилар.

Халқ маорифи органлари ва мактабларимизнинг кўп сонли педагогик коллективлари олдида янги ўқув йилида болаларга чуқур ва атрофлича билим беришни таъминлаш, таълим ишларини фойдали ижтимоий меҳнат билан маҳкам боғлаб олиб бориш каби давлат аҳамиятига эга бўлган энг муҳим ва масъулиятли вазифа турибди. Бу вазифани янги ўқув йилига пухта тайёргарлик кўрмасдан, мактаб биноларн ва инвентарлари ремонтини юқори сифатли ўтказмасдан, фан кабинетлари ва ўқув мастерскойларини намунали ташкил этмасдан, ўқувчиларни дарсликлар билан тўла-тўкис таъминламасдан, хуллас янги ўқув йили учун зарур бўлган барча нарсаларни олдиндан беками-кўст тахт қилиб қўймасдан туриб муваффақиятли ҳал этиб бўлмайди.

Мактабларни янги ўқув йилига ўз вақтида намунали тайёрлаб қўйиш жамоатчиликнинг жонажон иши бўлиб қолди. Областимизнинг кўпгина район, шаҳар партия ва совет ташкилотлари ҳамда халқ маорифи органлари жамоатчилик томонидан берилаётган актив ёрдамга таяниб, янги ўқув йилига тайёргарлик кўришда катта муваффақиятларга эришдилар, мактаб бинолари ва инвентарларини муддатидан анча илгари ремонтдан чиқардилар.

Бекобод шаҳар жамоатчилиги йилдагидек бу йил ҳам мактабларни янги ўқув йилига ўз вақтида ҳар томонлама пухта тайёрлаш юзасидан ўз зиммаларига конкрет социалистик мажбурият олган эдилар. Бу ишга шаҳар мактабларини оталикка олган барча саноат корхоналари ва бошқа кўпгина ташкилотлар қатнашиб, ремонт ишларини барвақт тамомладилар. Мавжуд фан кабинетлари ва ўқув мастерскойлари тажриба асбоблари билан жиҳозлантирилди, ўқитувчиларнинг квартиралари ремонтдан чиқарилди, мактаблар юқори малакали педагог ва раҳбар кадрлар билан тўла таъминланди, ўқиш ёшидаги болаларнинг барчаси рўйхатга олиниб, қишки ёқилғи запасларининг бир қисми ғамлаб қўйилди.

Олмалиқ ва Оҳангарон шаҳарлари, Оққўрғон ва Паркент районларида ҳам янги ўқув йилига ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрилди. Бу шаҳар ва районларнинг партия, совет ташкилотлари, халқ маорифи органлари ҳамда бутун жамоатчилик мактаб бинолари ва инвентарлари ремонтини муддатидан илгари тамомлаш, ўқув мастерскойлари ташкил этишда чинакам ташаббус кўрсатдилар.

Колхозлар ва аҳолининг қишлоқларда янги мактаб бинолари қуриш ва мавжуд мактаб биноларини ремонт қилишдаги ёрдам ва ташаббусларини ҳам алоҳида кўрсатиб ўтиш керак. Масалан, Сирдарё районидаги Охунбобоев номли, Янгийўл районидаги Ворошилов номли, Свердлов номли ва бошқа бир қатор колхозлар бу йил ўз маблағлари ҳисобига янги мактаб бинолари қуриб, фойдаланишга топширдилар.

Лекин мактабларда машғулотларнинг бошланишига оз вақт қолганига қарамай ҳали кўпгина районларда янги ўқув йилига тайёргарлик чинакам қизитиб юборилмаган, янги мактаб бинолари қуриш, эски мактаб бинолари ва инвентарларини ремонт қилиш юзасидан белгиланган ишларнинг талай қисми бажарилгани йўқ. Чунончи, Қуйи Чирчиқ, Мирзачўл, Верхневолинск, Боёвут ва Гулистон районларида бу соҳада катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Бу районларнинг партия ва совет ташкилотлари ҳамда халқ маорифи органлари давлат аҳамиятига эга бўлган бу муҳим ишга жиддий эътибор бермаётирлар. Фактлар шуни кўрсатмоқдаки, мазкур районларда янги ўқув йилига тайёргарлик билан боғлиқ бўлган тадбирларни амалга оширишга барвақт киришилмаган, қурилиш ва ремонт материаллари ўз вақтида ташиб келтирилмаган. Район халқ маорифи бўлимларининг раҳбарлари ва мактаб директорлари эса оталик қилувчи ташкилотлардан ажралиб қолганлар.

Бу йил республикамиз пойтахти — Тошкент шаҳрида мактаб бинолари ва инвентарлари ремонти ўтган йилга нисбатан бирмунча яхши уюштирилган бўлса ҳам, янги мактаб бинолари қуриш секинлик билан бормоқда. 1 сентябргача шаҳарда 8 та янги мактаб биноси қурилиб фойдаланишга топширилиши керак эди. Бироқ қурилиш ишларининг ҳозирги бориши қониқарли аҳволда эмас, шу мақсад учун ажратилган маблағдан ёмон фойдаланилмоқда.

Бу йил областимизнинг шаҳар ва районларида дарсликларни сотиш ўтган йиллардагига нисбатан бир ой илгари бошланди. Лекин ўзбек тилидаги дарсликларни нашр этишнинг ҳозирги аҳволи катта ташвиш туғдирмоқда. Ўзбек мактаблари шу вақтга қадар янги дарсликларнинг жуда оз қисмини олдилар.

Ўқувчиларни меҳнатсеварлик руҳида тарбиялаш ва уларни келажак практик ишларга тайёрлашда ўқув мастерскойларининг роли жуда катта. Бироқ оталик қилувчи ҳамма саноат корхоналари, МТСлар, колхозлар ва совхозлар ҳам мастерскойлар ташкил этиш, уларни асбоб-ускуналар билан жиҳозлашда мактабларга яқиндан ёрдам кўрсатаётирлар, деб бўлмайди. Партия ва совет ташкилотлари ҳамда халқ маорифи органлари янги ўқув йилига тайёргарлик масалалари билан жиддий шуғулланишлари, ремонт ишлари суръатини тезлаштиришлари, ўқувчиларни дарсликлар билан тўла-тўкис таъминлашга алоҳида эътибор беришлари ва оталик қилувчи ташкилотларнинг мактабларга ёрдамини кучайтиришлари керак.

Мактабларни раҳбар ва малакали ўқитувчи кадрлар билан тўла таъминлаш — янги ўқув йилига тайёргарлик кўришда ҳал қилувчи муҳим роль ўйнайди. Чунки, мактабларда ўқитиш ва тарбия беришнинг сифати аввало ўқитувчиларга боғлиқдир. Аммо шуни ҳам қайд қилиб ўтиш керакки, мактабларни физика ва математика фанларидан дарс берувчи малакали ўқитувчилар билан таъминлаш ҳануз қониқарсиз аҳволда. Область мактаблари учун талаб қилинган 228 физика-математика ўқитувчисидан шу вақтга қадар 20 ўқитувчи олинди, холос. Бу соҳадаги камчиликлар узил-кесил бартараф қилиниши керак.

Янги ўқув йилига тайёргарлик кўриш ишида энг муҳим вазифалардан бири — ҳамма жойда умумий мажбурий таълим ҳақидаги Қонуннинг тўла амалга оширилишини таъминлашдан иборатдир. Шунга эришмоқ кераккы, мактаб ёшидаги болаларни рўйхатга олиш ишлари ҳамма ерда пухта ўтказилсин ва мактабга тортилмаган ўқиш ёшидаги битта ҳам бола қолмасин.

Мактабларни янги ўқув йилига ўз вақтида намунали тайёрлаш маҳаллий партия, совет ташкилотлари ва бутун жамоатчиликнинг актив ёрдам беришларига ҳамда халқ маорифи органлари ва мактаб коллективларининг чинакам ташаббус кўрсатиб ишлашларига боғлиқдир.

Ҳосилни ўриб-йиғиб олишда касаба союз ташкилотларининг иштироки

ВЦСПС Президиуми 1956 йилги ҳосилни ўриб-йиғиб олишда касаба союз ташкилотларининг иштироки тўғрисида қарор қабул қилди. МТС, совхоз ва ёрдамчи хўжаликларнинг ишчи комитетлари Ставрополь ўлкаси қишлоқ хўжалик ходимларидан ўрнак олиб, ҳосилни ўз вақтида ва сира нобуд қилмасдан ўриб-йиғиб олиш, ғаллани алоҳида равишда ўриш ва янчиш усулини кенг қўлланиш учун ҳамда қишлоқ хўжалик ишларининг бошқа турлари юзасидан социалистик мусобақани кенг кучайтириб юборишлари лозим.

Касаба союз ташкилотларига ўрим-йиғим даврида ҳар куни хўжалик раҳбарлари билан биргаликда мусобақа натижаларини кўриб чиқиш ва илғорларга кўчма байроқлар, қизил байроқчалар топшириш, ҳосилни ўриб-йиғиб олишда аъло ишлаган энг яхши тракторчиларни, комбайнчиларни, шоферларни ва бошқа меҳнаткашларни Фахрий Ёрлиқлар билан, қиммат баҳо совғалар билан мукофотлаш, уларга пул мукофотлари бериш тавсия қилинади.

Касаба союзлари комитетларига қишлоқ хўжалик заказларининг муддатидан илгари бажарилиши, дон сақланадиган ва сабзавот сақланадиган омборлар қуришни тезлаштириш, янги ҳосилдан олинган донни ва сабзавотни узлуксиз ташиб туриш, бевосита далаларда меҳнатни ташкил қилишни яхшилаш учун курашиш топширилди.

ВЦСПС Президиуми қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш ишчилари ҳамда хизматчилари касаба союзи Марказий Комитетига ҳосилни ўриб-йиғиб олишда ишлаётган ишчиларга маиший хизмат кўрсатиш ва овқатланишни ташкил қилиш устидан кундалик жамоат контроли ўрнатиш вазифасини топширди. (ТАСС).

Минск полиграфия комбинати биринчи маҳсулот берди

МИНСК, 26 июль (ТАСС). Белоруссияда олтинчи беш йилликнинг энг йирик янги қурилишларидан бири — Минск полиграфия комбинати биринчи маҳсулот берди. 6-синф учун «Дунё қитъаларининг географияси» дарслигини 300 минг нусха босиб бериш тўғрисида заказ олинди. Яқин орада Белоруссия халқ шоири Якуб Коласнинг белорусс тилидаги «Ҳикоялар» китоби босилиб чиқади.

Биринчи маҳсулотни ишлаб чиқарган босма цехига 12 та ясси-печать машиналари ўрнатилган. Рангли босма-сфет цехида ускуналар монтаж қилинмоқда. Бу цех ҳар йили 150 миллион рангли оттиска тайёрлаб беради. Китоб ротация машинаси йиғилмоқда. Сентябрь ойигача комбинатда ҳамма ускуналар монтаж қилиниб бўлади.

Минск полиграфия комбинати — мамлакатдаги бундай энг йирик комбинатлардан биридир. Бу ерда ҳамма иш процесслари механизациялаштирилади ва поток методи билан бажарилади.

Беш йиллик охирига бориб корхонанинг иш унуми йилига бир миллиард лист оттискага етади. Бу ерда ҳар куни 100 минг нусхагача турли китоб босилади.

Областимизда

Янги қурилишлар учун

Ёш саноат шаҳри — Чирчиқ йилдан-йилга обод бўлмоқда ва кенгаймоқда. Бу ерда янги хил саноат корхоналари, кинотеатр, ошхона, турар-жой бинолари ва бошқа хўжалик ҳамда маданий-маиший муассасаларнинг биноларини қуриш ишлари кенг ҳажмда, жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Бу қурилишлар учун кўп миқдорда ғишт керак.

Чирчиқ ғишт заводининг коллективи ана шу талабларни назарга олиб, ғишт ишлаб чиқаришни имкони борича кўпайтириш тадбирларини амалга оширмоқда. Коллектив мавжуд печларда ғишт пишириш циклини имкони борича қисқартириш, бракни камайтириш учун астойдил курашмоқда ва бу соҳада катта ютуқларни қўлга киритмоқда. Заводда етти ойлик план муддатидан анча илгари бажарилди. Қўшимча равишда янги қурилишларга ҳар куни бир неча минглаб ғишт юборилаётир.

Корхонанинг маҳсулот ишлаб чиқариш қувватини янада ошириш мақсадида энг янги техника асосида ускуналанган печь қурилмоқда. Бу печда ҳамма иш процесслари механизация воситаси билан бажарилади. Печь атрофига эса темир йўл шохобчалари келтирилмоқда.. Бу изларда вагонеткалар воситаси билан хом ғишт печь ичига келтирилади, пиштани эса шу вагонеткаларда ташиб кетилади. Бу печь ишга туширилгач, корхонанинг пишиқ ғишт ишлаб чиқариш қуввати икки баравар ортади, деярли ҳамма иш процесслари механизациялаштирилади, бунинг натижасида ишчи кучлари бир мунча тежалади, ишлаб чиқариладиган маҳсулот таннархи ҳозиргига қараганда ўнларча процент камаяди.

Шу кунларда печь ва темир йўл қурилишида асосий ишлар тамомланай деб қолди.

И. САТТОРОВ.

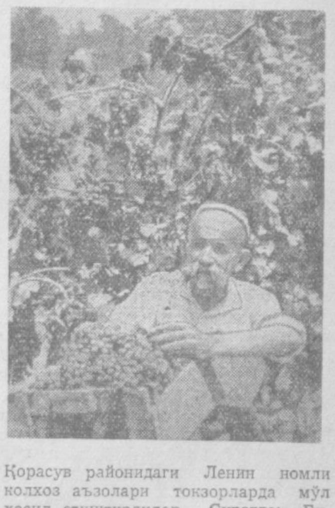

Қорасув районидаги Ленин номли колхоз аъзолари токзорларда мўл ҳосил етиштирдилар. **Суратда:** Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг қатнашчиси илғор бригада бошлиғи ўртоқ **К. Мирдадаев** узум узмоқда.

Х. Ҳаитмуҳамедов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Саноат-иқтисод техникумида

Узпромсоветга қарашли Тошкент саноат-иқтисод техникуми ҳар йили саноат кооперация тармоқлари учун ўрта малакали мутахассис кадрлар тайёрлаб бермоқда. 1951 йилдан то 1955 йилгача бу ерда 126 плановик-иқтисодчи, 121 бухгалтер етишиб чиқди. Улар ҳозир промкомбинат ва артеллар системасида муваффақият билан ишламоқдалар. 1955-56 ўқув йилида техникумни 115 киши тамомлаб чиқди. Булардан 58 киши бухгалтер, 57 киши плановик-иқтисодчи мутахассислигини эгаллади. Бу ёш мутахассислар республикамизнинг область ва районларига ишлаш учун жўнаб кетдилар.

Узпромсовет янги ўқув йилига техникумни кенгайтириш ва унинг ўқув-материал базасини янада мустаҳкамлаш мақсадида техникум учун янги ўқув корпуси ва тўрт юз кишилик ётоқхона қуриш, ўқув корпусида дурадгорлик-мебелчилик ва тикувчилик машиналари билан жиҳозланган устахоналар ташкил этишга қарор қилди.

Техникумнинг кенгайтирилиши муносабати билан унинг бўлимлари кўпаяди. Янгидан тикувчилик, дурадгорлик-мебелчилик бўлимлари ва ундан ташқари кечки ҳамда сиртқи бўлимлар очиш мўлжалланмоқда.

Бу йил техникумнинг бухгалтер, плановик-иқтисодчи, тикувчи ва дурадгорлар тайёрловчи бўлимларга 120 ўқувчи қабул қилинади.

Саноат-иқтисод техникумининг педагоглар коллективи ва маъмурияти янги ўқув йилини муваффақиятли бошлаб юбориш учун зарур тадбирларни амалга оширмоқдалар.

А. РАҲМОНОВ.

Дам олувчиларга маданий хизмат

Тошкент яқинидаги Яланғоч қишлоғида жойлашган санаторийда дам олиб даволанаётганларга маданий хизмат кўрсатиш яхши ташкил қилинган. Санаторийда бой китоб фондига эга бўлган кўчма ва доимий кутубхона мунтазам равишда ишлаб турибди. Шахмат-шашка, биллиард, волейбол ўйнаш дам олувчиларнинг севимли машғулотига айланиб қолган. Бу ерда деярли ҳар куни янги кинофильм намойиш қилиниб туради. Дам олувчилар сўнгги кунларда «Ирина, уйга қайт», «Гўзал Инкери», «Хизмат», «Бўк крест», «Севги нури», 9-палата», «306 сонли дело» каби фильмларни томоша қилдилар.

Бундан ташқари эстрада артистлари, Охунбобоев номли ёш томошабинлар театри коллективи ва Орджоникидзе район маданият уйи ҳаваскорлари ҳам келиб дам олаётганларга маданий хизмат кўрсатаётирлар. Лекция пропагандаси ҳам яхши йўлга қўйилган. Санаторий врачлари ва Тошкент шаҳар лекция бюросининг лекторлари кучи билан «Халқаро аҳвол», «Атом энергияси халқ хўжалиги хизматида», «Оилада севги ва никоҳ», «Сил касалини даволашда физкультура ва спортнинг аҳамияти», «Яхши хислат қоидалари» каби темаларда уюштирилган лекцияларни дам олувчилар зўр қизиқиш билан тингладилар.

А. ЛАТИПОВ.

МЕДИЦИНА ХИЗМАТИ ЯХШИЛАНМОҚДА

Область соғлиқни сақлаш бўлими қишлоқ меҳнаткашларига медицина хизмати кўрсатишни йилдан-йилга яхшиламоқда. Бу йил қўшимча равишда 10 шифохона, 11 фельдшерлик-акушерлик ҳамда 6 даволаш фельдшерлик пункти ташкил қилинди. Медицина даволаш муассасалари зарур дори-дармонлар, медицина асбоб-ускуналари ва мутахассислар билан етарли миқдорда таъминланди.

Область меҳнаткашлари соғлиғини сақлаш учун хизмат кўрсатаётган медицина ходимларининг сафи бу йил янги ёш мутахассис кадрлар ҳисобига яна кенгайди. Молотов номидаги Тошкент медицина институтини ва Охунбобоев номли медицина техникумини тамомлаган 100 дан ортиқ врач ҳамда ўрта малакали медицина ходими область, район ва шаҳарлардаги даволаш муассасаларида ишлаш учун жўнаб кетдилар.

Колхоз ўзаро ёрдам кассаларининг фаолияти

Янгийўл районидаги Маленков номли, «Коммунизм», «XIX партсъезд» колхозларидаги ўзаро ёрдам кассалари орқали Ватан уруши ва меҳнат инвалидларига ёрдам бериш яхши йўлга қўйилган. «Коммунизм» колхозининг ўзаро ёрдам кассаси шу йилнинг ўзида ишга яроқсиз 24 колхозчига пул ва натура аванслар берди. Бундан ташқари ўзаро ёрдам кассаси ҳисобидан Ватан уруши инвалидларидан Буленбоев, Саидовларга бир йўла 1000 сўмдан пул ва ғалла берилди.

Шунингдек Маленков номли, «XIX партсъезд» колхозларидаги ўзаро ёрдам кассалари ҳам 30 кишига 12000 сўм пул, 9000 килограмм ғалла берди.

С. УСМОНХЎЖАЕВ.

Саноатимизнинг донгдор кишилари

Ишлаб чиқаришда ярим аср

Темир йўл Тошкент бўлимида Иван Григорьевич Мешчериновни танимайдиган киши жуда кам топилади. Товар станциясида юк операцияларига алоқаси бўлмаган темирйўлчилар ҳам бу кекса торозибонни бир неча марта йиғилиш президиумларида кўрганлар, ҳурмат тахталарида унинг суратини жуда кўп учратганлар.

Иван Григорьевични кўпчиликнинг ҳурматига сазовор қилган нарса, биринчидан, унинг кўп йиллик ҳалол ва намунали меҳнати бўлса, иккинчидан, бу чолдаги сўнмас ирода, ажойиб тиришқоқлик ва янгиликка интилувчанликдир. Байрамларда унинг кўкрагини безатиб турадиган «Аълочи темирйўлчи» значоги, ҳақли равишда ғурурланса арзийдиган Фахрий темирйўлчи унвони унга бекорга берилган эмас.

Ахир ёши 74 га етган қариянинг шу пайтгача ўз постида ишлаб келаётгани ҳар қанча тақдирга сазовор иш эмасми? Ишлаганда ҳам ҳаммага ўрнак бўлиб келмоқда. Шиша, чинни каби нозик буюмларни, умуман хилма-хил юкларни вагонларга усталик билан зичлаштириб жойлаштиришда унинг олдига тушадиган торозибон кам топилади.

Мешчеринов 1908 йили — чор Россияси давридаёқ шу станцияга торозибон бўлиб ишга кирган эди. Шундан бери ўтган 48 йил давомида у қанчадан-қанча шогирд етиштирди, унинг шогирдлари ҳам ўнлаб янги торозибонларни тарбиялаб чиқардилар. Ўз ишига доимо танқидий қарашга одатланган бу чол узоқ йиллик иш тажрибасида кўпгина рационализаторлик таклифлари киритди. У яратган янгиликларнинг кўпи мамлакатнинг бошқа станцияларида, ҳатто Москва, Ленинград торозибонлари томонидан ҳам қўлланилмоқда.

Станциядаги кўп кишилар Мешчериновга меҳрибончилик билан «ота, ёшингиз 74 га чиқибди, салкам 50 йил ишлабсиз, энди қолган умрингизни роҳат-фароғатда ўтказсангиз ҳам бўлади», деб маслаҳат берадилар. Лекин чол бунга рози бўлмайди.

— Шу пайтгача ойига 275 сўмдан пенсия олиб келган бўлсам, энди янги қонун бўйича камида 350 сўм оламан. Хуллас, ишламасдан ойлигимни узатиб ётсам ҳам бўлади, бировга муҳтож бўлмайман, давлатнинг ўзи боқади. Лекин ишламасдан ётиш менга роҳат бағишламайдида, укалар, — деб жавоб беради у ҳар сафар. — Уйда куйманиб юриш станциядаги ишнинг ўрнини босолмайди, мен шу ерда овуниб, тетик юраман.

Жонажон партиямизнинг халқимиз турмушини яхшилашга қаратилган тадбирларни кетма-кет амалга ошираётганлиги, олтинчи беш йиллик планни бажариш учун ҳамманинг зўр ғайрат билан ишлаётганлиги мен сингари қарияларни ҳам фидокорона меҳнат қилишга руҳлантириб юборди. Мен ҳали-бери ишдан чекинмайман.

Ўз тақдирини халқ, Ватан тақдири билан чамбарчас боғлаган, халқ учун хизмат қилиб роҳат ва завқ оладиган бу ажойиб қариянинг раъйини қайтариб бўладими? У кўринишидан 45-50 ёшлик кишининг дидини беради, ҳали қомати эгилмаган, ҳатти-ҳаракати тетик. Эрталабдан кечгача торозуда ишлашига қарамай, кўз ойнак ҳам тақмайди. Иван Григорьевич Мешчеринов барча совет кишилари қатори СССР Олий Совети қарорларини зўр қизиқиш билан кутиб олди.

— Бу қарорлар ҳар бир совет кишисининг турмуши янада яхши бўлсин, у ўзининг эртанги куни тўғрисида ташвишланмасин деган мақсадда чиқарилди, — дейди ота ўз фикрини баён қилиб. — Бу ишларнинг ташаббускори ва ташкилотчиси ленинча Марказий Комитетдир. У бизни бахт-саодат томон, сервавқ ва фаровон ҳаёт томон бошлаб бормоқда. Ана шу доно партиямизнинг кўрсатмаларини амалга оширишга ҳисса қўшмоқ энг олий бахтдир.

З. ИСРОИЛОВ.

Кечаги ёрдамчи ишчи бугун мастер

— Владимир Антонович доскага чиқинг, — деди математика ўқитувчиси, деразага яқин жойлашган партада ўтирган ўрта ёшли, чакка сочлари бироз оқарган кишига қараб. — Темир-бетонни ифодаловчи формулани ёзиб кўрсатинг.

Владимир Антонович вазмин қадам ташлаб, доска олдига борди. Бир қўлига бўр ва иккинчи қўлига ҳўл латтани олиб, бироз ўйланиб тургач, дадиллик билан ёза бошлади. У, темир-бетоннинг алгебрик формуласини ёзар экан, бетоннинг ҳамма маркаларини ва уларнинг хусусиятларини бир зум кўз олдига келтирди. Шунинг учун ҳам ҳозиргина ўз қўли билан ёзган формулага оддий ўқувчи сифатидагина эмас, балки ўз касбини жондан севадиган қурувчи ўзи қураётган бинога қараётгандай меҳр билан тикилиб қолди. Ўқитувчи ундан айрим масалаларни сўради. Қониқарли жавоб олгач, ўтиришга рухсат берди.

Ўртоқ Будянский бундан 4 йил аввал Олмалиқ шаҳар қурилишига келганида, у бинокорликда ҳеч қандай касбга эга эмас эди. Шунинг учун ёрдамчи ишчи сифатида ишлаб юрди. Орадан бир неча вақт ўтгач, ғишт териш ва сўнг дурадгорликни ўрганди. Меҳнатга муҳаббат, ҳунарга зўр иштиёқ ва илғорлар тажрибасини қунт билан ўрганиш Будянскийнинг тез вақт ичида бинокорлар коллективи ўртасида уста ғишт терувчи ва дурадгор сифатида танилишига олиб келди. Фидокорона меҳнат қилиш натижасида ишчан бинокор мастерлик унвонини ҳам олишга сазовор бўлди.

Ҳунар ўрганишга ўрганди-ку, лекин уни такомиллаштиришга Будянскийнинг кучи етмас эди, чунки унда етарли даражада билим йўқ. Буни яхши сезган Будянский кечки ишчи ёшлар мактабини тамомлади ва сўнгра Олмалиқдаги кечки бинокорлик техникумига ўқишга кирди. Яқинда у I курс имтиҳонларини муваффақият билан топшириб II курсга ўтди.

Олмалиқда ўртоқ Будянскийга ўхшаш бинокорларни кўплаб учратиш мумкин. 4-қурилиш бошқармасининг прорабы ўртоқ Толмачев, электромонтаж ишлари бўйича мастер Самохвалов, авторемонт базасининг смена мастери — донгдор рационализатор Филиппенко, экскаваторлар бўйича механик Меньшиқов ва бошқа ўртоқлар ҳам ёрдамчи ишчидан кечки ўрта мактаб ва техникумда ўқиш орқали мастер, прораб ва бошқа юқори мутахассисликларни эгалладилар.

Н. ГОРОДНИЧЕНКО.

СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни шарафига

Мамлакатимизнинг ҳамма қисмида Ҳарбий-Денгиз Флоти Куни байрамига тайёргарлик кўрилмоқда. Корхоналар, муассасалар, колхозлар, ҳарбий қисмлар ва кораблларда Ватанимиз ҳарбий-денгиз кучларининг шонли тарихи тўғрисида, Улуғ Ватан уруши кунларида денгизчиларнинг кўрсатган қаҳрамонлик зафарлари тўғрисида суҳбат ва лекциялар ўтказилмоқда.

Ленинградда байрам шарафига олти эшкакли қайиқларда оммавий мусобақалар ўтказилди. 29 июлда Неванинг ўрта қисмида ўтказиладиган катта сув байрамининг қатнашчилари машқ қилмоқдалар. С. М. Киров номидаги маданият ва истироҳат марказий паркининг павильонларидан бирида ҳарбий-денгиз музейи денгиз моделлари ва суратлари виставкасини ташкил қилди.

Белоруссияда ДОСААФ бошланғич ташкилотлари республикадаги дарёларда қайиқчиларнинг походларини ўтказадилар. Тошкент клубларида пионерлар Ленинграддаги «Варяг» крейсерининг собиқ матроси Ф. Ф. Семенов билан учрашдилар. Ашхободдаги парклар ва қироатхоналарда совет денгизчиларининг қаҳрамонлигини тасвирловчи фотовиставкалар очилди.

Петрозаводскда Петрозаводск — Ленинград—Петрозаводск маршрути бўйича традицион поход — қайиқчилар походи бошланди. Бу походда ДОСААФ бошланғич ташкилотларининг спортчиларидан 33 киши қатнашмоқда. Улар эшкакли қайиқлар ва елканли қайиқларда 1.100 километр йўл босишлари керак.

Севастополдаги флот офицерлар уйининг яхта клубида Севастополь—Одесса маршрути бўйича тўрт яхта юришини ташкил қилди. (ТАСС).

Оҳангарон райони ғалла тайёрлаш планини бажарди

КПСС XX съездининг олтинчи беш йилликда мамлакатда 11 миллиард пуд ғалла етиштириш тўғрисидаги Директиваларидан руҳланган Оҳангарон район ғаллакорлари экин парваришини қулай агротехника муддатларида сифатли қилиб ўтказиб кеча, 27 июлда давлат ғалла тайёрлаш планини 100,2 процент қилиб бажардилар. Давлатга ғалла топшириш қизғин давом этмоқда.

Бу йил районда ҳар йилгидан ҳам мўл ҳосил етиштирилди. Район бўйича ҳар гектар ердан 8-9 центнердан, Каганович номли, Куйбишев номли колхозларда эса 11-12 центнердан ҳосил олиш кутилмоқда. Куйбишев номли колхоз ғалла тайёрлаш планини 125 процентга етказиб бажарди.

Район колхозлари дон экинлари ҳосилини ўриб-йиғиб олишни тез кунда тугаллаш ва давлатга пландан ташқари яна 10 процент миқдорида ғалла топшириш учун социалистик мусобақани қизитиб юбордилар.

Новатор Халилов қачонгача сарсон бўлади

Оҳангарон кўмир разрезининг донгдор экскаватор машинисти Наримон Халилов разрез бошлиқлари ва «Узбекуголь» трести раҳбарлари билан 4 йилдан бери янгиликни ҳаётнинг кенг йўлига олиб чиқиш масаласида тортишиб келмоқда. Меҳнатда доим юқори кўрсаткичларга эришиш намунасини кўрсатиб, бутун республикага донг таратган бу йигит разрез бошлиғи Рамазонов ва бош инженер Мерцалов ҳамда «Узбекуголь» трестининг бош инженери Соловьёв ўртоқлар билан келишолмай юрибди. Аммо бунда Халиловнинг мутлақо айби йўқ. Мазкур раҳбарлардан ранжиб юрган бу новатор улардан ҳар қанча ўпкаласа арзийди. Чунки бу ўртоқлар ўринсиз ранжитаётирлар.

Воқиа бундай бўлган эди.

Наримон Халилов узоқ вақт ижодий изланиш натижасида 1953 йил февраль ойида кўмир тўкиладиган бункернинг конструкциясини ўзгартириш керак, деган қарорга келди ва бу фикрини рационализаторлик таклифи сифатида расмийлаштириб, разрез БРИЗига топширди. Разрез раҳбарлари янги хил бункер ясаш тўғрисидаги бу таклифнинг амалга оширилиши йирик кўмирларни майдалаш билан машғул бўладиган 9 кишини бошқа ишга кўчиришга имкон беришини ҳамда меҳнат унумдорлигини 2-3 ҳисса оширишни таъминлашини кўра-била туриб, уни очиқдан-очиқ рад этдилар. Улар «бундай бункерни тайёрлаб бўлмайди», «таклифингиз жуда мураккаб» деган важларни кўндаланг қилиб, рационализаторни бу «бош оғриғи иш»дан воз кечиб қўя қолишга даъват этиб ҳам кўрдилар.

Бироқ, Наримон бошлаган ишини чала қолдириб кетадиган йигитлардан эмас. У «Узбекуголь» трестига мурожаат қилди. Трест техника бўлимининг собиқ бошлиғи, ҳозир разрез бош инженери бўлиб ишлаётган ўртоқ Н. Суслов Халиловнинг таклифи билан, шунингдек раҳбарларнинг бу ҳақдаги кўрсатмалари билан танишиб чиққач:

— Таклифингиз жуда қимматли,— деди у рационализаторнинг кўнглини кўтармоқчи бўлиб. — Лекин буни бир ўзим ҳал қилаолмайман, техника совети аъзолари билан маслаҳатлашиб, бир қарорга келгач, жавобини сизга ўзим айтаман.

Бу жавобдан Халиловнинг кўнгли хийла таскин топди. Лекин орадан бир йил ўтса ҳам «маслаҳатлашиб» айтиладиган жавобдан дарак бўлмади.

1954 йили разрез рационализатор ва ихтирочиларининг конференцияси бўлди. Унда Халиловнинг таклифини оқибатсиз қолдириб юборган кишилар қаттиқ танқид қилинди. Бу янгиликни тезда ишлаб чиқаришга жорий этиш тадбири белгиланди. Жумладан, Тошкентдаги Ильич номли кон-руда ускуналари ремонт заводига таклифда кўрсатилган янги, кўмирни ўзи майдаловчи бункер тайёрлаш буюришга қарор қилинди.

Рамазонов ва Соловьёв ўртоқлар конференция қатнашчилари томонидан қилинган танқидлардан тегишли хулоса чиқариб олмадилар. Шунинг учун ҳам улар тез кунда Халиловнинг таклифини унутиб юбордилар. 1954 йил ҳам ўтиб, 1955 йил бошланди. Ҳамон таклиф қоғозда ётарди. Халилов унинг кетидан қолмади. Лекин разрез раҳбарлари ҳам, трест раҳбарлари ҳам унинг талабларини бир қулоқлари билан эшитиб, иккинчи қулоқларидан чиқариб юбора бердилар. Масъулиятсизлик шунгача бориб етдики, новаторнинг Ларионов, Понамарёв сингари ғамхўр инженерлар ёрдамида қанча қийналиб чизиб чиққан чертёжлари трест техника советида йўқатиб юборилди. Ўша пайтларда Оҳангарон шаҳар комсомолларининг IX конференцияси бўлиб қолди. Ёшлар томонидан яратилган ишлаб чиқариш маданиятини оширишга хизмат қиладиган ва катта иқтисодий фойда берадиган янгиликлар қаторида Халиловнинг таклифи ҳам санаб ўтилди. Шу билан бирга конференция қатнашчилари бу янгиликка йўл очиб бериш ўрнига унинг йўлида ғов бўлиб турган шахсларнинг хатоларини конкрет далиллар билан очиб ташладилар ва уларни аёвсиз танқид қилдилар.

«Узбекуголь» трестининг бошқарувчиси ўртоқ Савченко конференция минбаридан қилинган танқидларни тан олди ва Халилов таклифини амалга ошириш масаласи билан шахсан ўзим шуғулланаман, деб тантанали равишда сўз берди. Аммо бу ҳам қуруқ кекириш эди, холос. Комсомоллар рад этиб бўлмайдиган фактларни келтириб разрез ва трест раҳбарлари фаолиятидаги камчиликларни рўй-рост очиб танқид қилганларидан кейин ўртоқ Савченко нима десин? Яхшиси «танқидларингиз тўғри, камчиликларни тугатиш чорасини кўрамиз» деб қутилиш қўйишда. Ишқилиб, шу мажлисдан қутулиб чиқиб олса бўлгани. Конференция тугаши биланоқ у, ўзига «Халиловингизнинг таклифидан бошқа ташвишим йўқми, усиз ҳам ишим бошимдан ошиб ётибди» деди-да яна кундалик «муҳим» ишларга шўнғиб кетди.

Шундан кейин бўлиб ўтган область комсомол конференциясида ҳам бу гап кўтарилди, яна бир неча киши бу таклифнинг тақдири тўғрисида куйиб-пишиб гапирди. Лекин бу гаплар ҳам Халилов таклифининг бахтини очолмади.

Шунча босқичларда оғизга тушиб, неча раҳбар билан гаплашиб, ўз мақсадига эриша олмаган рационализатор «Средазуголь» комбинатига борди. Комбинат бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Лихачев ҳузурида бўлиб, унга ўз таклифини тушунтирди, сўнг шу янгиликни жорий этиш йўлида кўрган-кечирган саргузаштларини шахтёрларга хос қуйиниш билан айтиб берди.

— Яхши, яхши дейишади-ю, шу яхшини амалга оширишга келганда ишни пайсалга солишади. Ноҳатки битта янгилик йўлида шунча қийинчиликларга дуч келсам-а?! — деди у Лихачевга. Бошлиқ ўринбосари рационализаторнинг қалбидан қайнаб чиқаётган гапларини тинглаб, ўтирган креслосига баҳузур суялиб, сал керишиб олгач:

— Йигит,— деб мурожаат қилди Халиловга,— хўп, яхши, янгилик яратибсиз. Уни ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун жон куйдириб юрганлигингиз ҳам жуда яхши, асли шундай бўлиш керак. Майли сиз бораверинг, ишингизни ҳал қилишга биз киришамиз. «Узбекуголь»га ёзаман, сизнинг конструкциянгиз асосида бункер ясатишади.

Ўртоқ Лихачев рационализаторга шундай ваъда бериб, уни ишонтириб юборгач, ўйланиб қолди. У ваъда беришга бердию, лекин оғримаган бошимга олтин исирға, қабилида бу ишга аралашиб ўлтиришни ортиқча бош оғриғи деб билди-да, шу билан қўл силтаб қўя қолди.

Бу гаплардан бир неча ой ўтгач, Оҳангаронда Ўрта Осиё ёш кончиларининг слёти бўлди. Слётда ҳам яна ўша Халиловнинг таклифи ва унинг ҳамон амалга ошмай келаётганлиги ҳақида гапирилди. Слёт охирроғида «Средазуголь» комбинатининг бошлиғи ўртоқ Лебедков сўзга чиқди ва ўз нутқида Халиловнинг таклифи устида тўхталиб шундай деди:

— Халилов ҳақиқатан ҳам қимматли янгилик яратган. Лекин бу янгиликни ишлаб чиқаришга жорий этиш масаласида Рамазонов, Мерцалов, Соловьёв, Савченко ва Лихачев ўртоқлар чиндан ҳам ўз даражаларига муносиб иш қилмаганлар. Хайр майли, ўтган ишга саловат. Энди бу янгиликни амалга ошириш узоққа чўзилмайди. Менинг гапимнинг ростлигига тез кунда ишонч ҳосил қиласизлар.

Бу гапларга таклиф автори ҳам, слёт қатнашчилари ҳам чиппа-чин ишондилар. Ноҳатки Лебедковдек обрўли киши алдаса, бу сафар иш албатта ижобий ҳал бўлади, деб ўйлашди улар. Лекин минг афсуски, бу ишонч ҳам оқланмади.

Бутун республикага машҳур новатор экскаваторчи Наримон Халилов ўз таклифини ишлаб чиқаришга жорий этаман, деб салкам 4 йилдан бери сарсон бўлиб юрибди. Шундан кейин яна бирор янгилик яратишга унинг юраги қандай қилиб дов берсин. Худди шу янгиликка тўсқинлик қилган Рамазонов, Мерцаловлар, рационализаторга ёрдам бермаган Соловьёв, Савченко, Лихачев ва Лебедков ўртоқлар қанчадан-қанча аччиқ танқидларни эшитиб ҳам «бетимнинг қалини-жонимнинг ҳузури» деб юрсалар, уларнинг кончилар ўртасида техникани тараққий эттириш, рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини қизитиб юбориш учун курашни ҳамма чоралар билан кучайтирайлик, деб оғиз кўпиртириб гапиришларининг қадр-қиммати қанча!

Оҳангарон кўмир разрезида ва умуман «Узбекуголь» трестида рационализаторлик ва ихтирочилик масалаларига мутлақо нотўғри муносабатда бўлинаётганлиги, хўжалик раҳбарларининг ишчи ва мастерлар яратган янгиликларга формал, бюрократларча муносабатда бўлаётганликлари ўтган йили июнь ойида «Тошкент ҳақиқати» газетасида қаттиқ танқид қилинган эди. Ўша материалда ҳам Халиловнинг таклифини орқага судраётганлар танқид қилинганди. Оҳангарон шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ И. Муллажонов редакцияга, мақолада келтирилган фактлар тўла тасдиқланди ва кўрсатилган камчиликларни тузатиш чоралари кўрилди, деб хабар қилган эди.

Энди биз ҳайронмиз, Халилов сингари жонкуяр рационализаторлар яратган янгиликларини ишлаб чиқаришга жорий этиш учун неча босқичга мурожаат қилишлари ва амалий натижани неча йил кутишлари керак экан?

Т. ЯҲЁЕВ.

Шахтёрлар куни шарафига

Оҳангарон кўмир разрезининг кончилари ўзларининг традицион байрамлари — Шахтёрлар кунини ишлаб чиқаришда катта муваффақиятлар билан нишонлаш учун зўр ғайрат қилмоқдалар. Улар мавжуд машина ва механизмлардан унумли фойдаланиш натижасида кўмир қазиб чиқариш 7 ойлик топшириғини муддатидан анча олдин бажаришга ва қўшимча равишда ўнларча эшелон кўмир жўнатишга муваффақ бўлдилар. Шу давр мобайнида меҳнат унумдорлиги белгиланганидан анча ошди, қазиб чиқарилган ҳар бир тонна кўмирнинг таннархи пландагига қараганда икки сўмдан кўпроқ арзонлаштирилди.

Разрезнинг Одил Абляметов, Хўжа Алиқулов, Николай Хорошилов ўртоқлар сингари илғор экскаватор машинистлари смена нормасини 1,5 ҳиссага етказиб бажариб бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. Уларнинг илғор иш усули бошқа экскаваторчиларга ҳам кенг пропаганда қилинмоқда.

И. АХМЕДОВ.

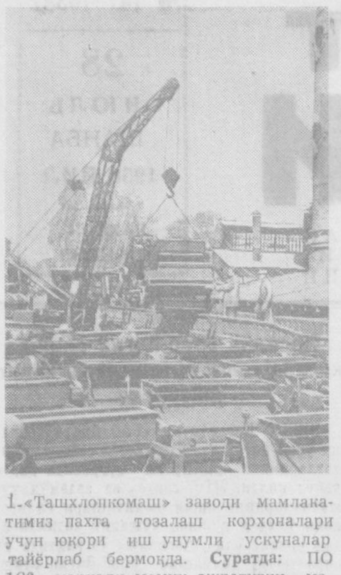

1.«Ташхлопкомаш» заводи мамлакатимиз пахта тозалаш корхоналари учун юқори иш унумли ускуналар тайёрлаб бермоқда. **Суратда:** ПО 160 маркали момиқ ажратувчи машиналар темир йўл платформаларига ортилмоқда.

Б. Мазур фотоси,
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Маданият ХРОНИКАСИ

* **Тошкент** трамвай-троллейбус трестига қарашли вагон ремонт заводининг кутубхонаси ишчиларга, инженер-техник ходимларга ва хизматчиларга намунали маданий хизмат кўрсатмоқда. Кутубхонанинг 16 минг донадан ортиқ бой китоб фонди ва 1200 кишига яқин доимий китобхони бор. Актив китобхонлардан Н. Ильин, Б. Трахом, Д. Абдувалиев, М. Охунов ўртоқлар йил бошидан бери 20-30 тадан бадиий, сиёсий ва техникага оид китоб ўқидилар. Бу ерда тез-тез китобхонлар конференцияси ўтказилиб турилади. Ҳозир бу ерда ёзувчи Гранининнинг «Қидирувчилар» романи юзасидан конференция ўтказишга тайёргарлик кўрилмоқда.

М. Мирахматов,
С. Тиллахўжаев.

Верхне Волинск райони чорвадорлари молларнинг наслини яхшилаш ва маҳсулдорлигини ошириш учун астойдил курашмоқдалар. Район соғлиқни сақлаш бўлими узоқ яйловларда мол боқаётган чорвадорларга медицина хизмати кўрсатишни яхшиламоқда. Тоғ этакларидаги яйловларга врач ва фельдшерлар тез-тез бориб турадилар.

Ў. Мамасолиев.

* **Тошкент** районидаги Ленин номли колхозда қишлоқ меҳнаткашларига кино хизмати кўрсатишни яхшилаш мақсадида янги ёзлик кинотеатр биноси қурилиб, ишга туширилди. Кинотеатр 300 томошабинга мўлжалланган бўлиб, типовой проект асосида колхоз ҳисобидан қурилди. Ҳозир бу ерда ҳар куни кечқурун совет ва чет эл фильмлари намойиш қилинмоқда.

Т. Нажмиддинов.

Маданий-оқартув муассасалари ходимларининг семинари

Область маданият уйида ташкил қилинган қишлоқ маданий-оқартув муассасалари ходимларининг бир ойлик семинари тугади.

Семинар қатнашчилари бир ой давомида «КПСС XX съезди материалларини қандай ўрганиш керак», «Қишлоқ ўқиш хоналарида агитация ва пропаганда ишларини олиб бориш», «Музика маданиятини ривожлантириш», «Музика назарияси», «Халқ чолғу асбоблари оркестри» каби бир қанча темаларда лекция тингладилар.

Гениал рус рассоми

А. А. Ивановнинг туғилган кунига 150 йил тўлиши муносабати билан

Гениал рус рассоми Александр Андреевич Ивановнинг номи ўтган асрдаги Россия реалистик классик санъатининг вужудга келиши ва тараққий этиши билан чамбарчас боғлиқдир. А. А. Иванов катта талант, зўр меҳнат қобилиятига эга бўлган мутафаккир рассомдир. У ўз санъатини халқ хизматига бағишлади. У XIX асрдаги улуғ рус рассомлари орасида фахрли ўринлардан бирини эгаллайди.

А. А. Иванов 1806 йил 28 июлда Бадиий академия профессори оиласида дунёга келди. У ўз давридаги илғор иделарга қизиқиш ошган, крепостной самодержавиесига қарши адоват кучайган бир шароитда ўсди ва тарбияланди. Бўлажак рассом ўзининг болалик чоғларидаёқ Ватанга, халққа хизмат қилишдек ватанпарварлик идеялари билан ҳаяжонланди. У Бадиий академияда ўқиб юрган вақтларидаёқ рус халқининг поляк босқинчиларга қарши олиб борган озодлик кураши тўғрисида ўзининг «Минин ва Пожарский» деган ватанпарварлик картинасини яратди. Ёш рассомнинг ўқувчилик даврида яратган асарларида ғоявий мазмун учун, кишилар образларининг эмоционал ва психологик ёркин бўлиши учун интилиши яққол кўзга ташланади.

А. А. Ивановнинг Бадиий академияда эришган катта-катта муваффақиятлари унга рассомларни рағбатлантириш Жамиятининг пенсионери сифатида чет элга саёҳат қилиш ҳуқуқини беради.

Иванов Германия ва Италиянинг бир қанча шаҳарларини сайр қилиб, Римда қолади. У, ўтмишда маданияти гуллаб-яшнаган бу мамлакатда қолиб, Антик санъат ёдгорликларини, Уйғониш даврининг буюк рассомлари ижодини изчиллик билан ўрганишга киришади. Иванов 1831-1834 йилларда «Аппполон, Гиацинт ва Кипарис» картинасини яратади. Бу картинада Ивановнинг санъат вазифалари тўғрисидаги, унинг халққа таъсир этувчи кучи тўғрисидаги тушунчалари ёркин ифода этилган. Картинада Антик мифология образлари реалистик ёрқин бўёқларда моҳирона ифода этилди. Рассомнинг бундан кейинги асари «Тирилган Исонинг Мария Магдалина олдига келиши» полотносидир. Бу полотно Петербургда катта шуҳрат қозонди. Ивановга академик унвони берилди.

А. А. Иванов ўзининг чет эллардаги кўп йиллик ҳаётида бирор минут ҳам жонажон ватани билан бўлган алоқасини узмади. У ўша даврдаги Россиянинг ижтимоий-сиёсий ҳаётини доимо кузатиб борди. У мавжуд тузумнинг адолатсизлигини, унинг социал қарама-қаршиликларини, чоризм томонидан халқнинг эзилишини кўрди. Бироқ 30-йиллардаги сиёсий реакция шароити рассомни турмушни христиан дини руҳида тузатиш мумкин деган фикрга олиб келди. Рассом ана шу фикр асосида ўзининг машҳур «Исонинг халқ олдида намоён бўлиши» картинасини яратди. Александр Иванов бу полотно устида 20 йилдан ортиқроқ ишлади.

Рассом бу асарига Исо пайғамбар ҳаётининг бир эпизодини сюжет қилиб олди. Рассом бу асарида сабрсизлик ва эҳтирос билан озодликни кутаётган эзилган кишиларнинг интилишларини кўрсатмоқчи бўлган эди. Третьяков галереясининг катта залларидан бирига осиб қўйилган бу полотнонинг ёнида ўнлаб этюдлар ва эскизлар бор. Булар ана шу полотнони яратиш учун рассомнинг катта тайёргарлик кўрганидан гувоҳлик беради. Бу этюд ва эскизларнинг ҳар бири тамомланган мустақил асардир. Полотнони яратиш учун тайёрланган эскизлар 300 дан ортиқроқ. Шуни унутмаслик керакки, бу эскизлар, суратлар турмушни узоқ муддат давомида кузатиш ва матлуб бўлган натураларни ўрганишдан ташқари, жуда кўплаб китоблар ва қўл ёзмаларни, антик санъати, Уйғониш даврининг улуғ санъаткорлари — Леонардо да Винчи, Рафаэл, Венеция рассомларининг асарларини ўрганиш натижасида вужудга келган. Бу ҳақиқат излашда толмас, ўз ижодига нисбатан жуда талабчан бўлган рассомнинг чексиз жасорати эди. Тасвирий лавҳаларнинг юксак маҳорат билан ишланганлиги, композициясининг мураккаблиги билан ажралиб турган бу асар биринчи навбатда образлар психологияси ва характеристикасининг чуқур ва тўғри бўлиши, кишининг ички дунёсини ёркин очиб бериши билан кишини ҳайратга солади.

Рассом диний темани олиб, уни ҳаққоний, ҳаётий мазмун билан бойитди. Картинадаги ҳар бир образ ўз биографиясига эга бўлиши билан бирга чуқур ҳаққонийлиги билан ҳам характерлидир.

Иванов ўз замонасига хос бўлган диний-хаёлий иллюзиялар таъсири остида эди. Шунинг учун ҳам у Исо образини зўрлик ва жоҳиллик дунёсига қарши қўйиб, севги ва ярашишни ташвиқот қилиш билан бу оламни тузатиш мумкинлиги ғоясини олға сурали. Александр Иванов мавжуд тузумни ағдариб ташлашга қодир бўлган реал кучларни кўрмаганлиги сабабли динга мурожаат этган эди. Буни ўша даврдаги Россиянинг конкрет тарихий шароити билан изоҳлаш керак. Энг муҳими шундаки, рассом ана шу сиёсий реакция шароитида ҳам ўз санъатини, ўз талантини халқ озодлиги ишига сафарбар этди.

Иванов ана шу полотноси билан улуғ реформатор сифатида ҳам ўзини кўрсатди. У, анъанали диний сюжетларга бадавлатлар дунёси зулмидан инсонни озод этиш ғоясини сингдирди, классицизм санъатининг шартлари ва қоидалари доирасидан чиқиб, бу темани зўр ҳаётийлик ва ҳаққоният билан талқин этди. Рассомнинг композицион маҳорати шундаки, у ташқи кўринишдан гўзал бўлган кишилар ва предметларни акс эттиришга интилмади. Аксинча, у бадиий асарнинг элементларини воқиа-ҳодисалар моҳиятини аниқ ифода этиши учун бўйсиндирди. Ивановнинг ана шу новаторлик қадами кейинчалик реалистик рус санъатининг асоси бўлиб қолди.

Картина устида олиб борилаётган машаққатли иш охирига яқинлашиб қолганда рассомнинг пенсионерлик муддати тамом бўлиб қолди. Иванов моддий ёрдамдан маҳрум бўлди. Бироқ уни чор Россиясига қайтиш фикри қийнар эди. Чунки у Россияга подшо саройининг расмий заказларини ижро этувчи рассом сифатида қайтиб келишни истамас эди. Машаққатли иш, моддий қийинчилик рассомнинг соғлиғини ёмонлаштириб юборди. Шунга қарамай, рассом шахснинг маънавий ва ахлоқий ривожланиши тарихини акс эттирувчи эскизлар циклини яратади. Рассом бу эскизларда зўр бадиий маҳорат билан ҳаётни, инсониятнинг озодликка бўлган орзу-умиди ва эътиқодини акс эттиради.

1848 йилги революция Ивановнинг диний-хаёлий дунё қарашига кучли зарба берди. 1850 йилларнинг охирларига келиб рассом ўз ватанига қайтди. Бироқ чор чиновниклари ва реакцион танқидчилар уни камситиш билан қарши олдилар. Аммо прогрессив демократик Россия рассомни курашдаги сафдош сифатида дўстона кутиб олди. Иванов ҳолдан кетган эди. У Петербургда бир ярим ой яшаб тўсатдан вафот этди.

Александр Ивановнинг асарлари рус тасвирий санъатида катта ўрин эгаллайди. Иванов ўз санъати, таланти, ҳаққоний ижоди билан, совет кишилари учун азиздир.

А. УМАРОВ.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

Маҳаллий Советлар доимий комиссияларининг фаолиятини яхшилайлик

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг совет демократиясини мустаҳкамлаш ва янада ривожлантиришни таъмин этиш белгиси остида ўтган XX съезди коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини ҳал этишда меҳнаткашларнинг ижодий активлиги ва ташаббусини янада ошириш, уларнинг давлатни идора этишда кенг иштирок этишларига шароит яратиб бериш, депутатлар орқали кенг меҳнаткашлар оммаси билан маҳаллий Советларнинг алоқасини янада мустаҳкамлаш лозимлигини алоҳида қайд этиб ўтди.

Доимий комиссиялар депутатларни Советлар ишига жалб этишнинг энг яхши, турмушда синалган ва совет практикасида кенг қўлланиладиган формасидир.

Область бўйича меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларнинг барча бўғинларида 1102 доимий комиссия бўлиб, улар 4748 депутатдан ташкил топгандир. Бундан ташқари бу доимий комиссиялар депутат бўлмаган меҳнаткашлардан 2260 кишидан иборат активга ҳам эга. Бу жуда ҳам катта кучдир. Иш яхши ташкил этилган тақдирда бу куч хўжалик ва маданий қурилиш соҳасидаги хилма-хил ишларни амалга оширишда маҳаллий Советларнинг таянчидир.

Меҳнаткашлар депутатлари область Советининг депутати К. Ғофуров раислик қилаётган соғлиқни сақлаш доимий комиссияси, депутат В. Стикайло раислик қилаётган маҳаллий ва ёқилғи саноати доимий комиссияси ва шунингдек, депутат М. Орифхонова раислик қилаётган халқ маорифи доимий комиссиясининг қилаётган ишлари диққатга сазовордир.

Бу доимий комиссияларнинг ҳар бири ўз ишини квартал учун тузилган план асосида ташкил этмоқда.

Соғлиқни сақлаш доимий комиссияси ўзининг биринчи квартал учун тузган планида болалар уйида ва ҳунар мактабларида медицина хизматининг аҳволи, трахома билан кураш тадбирлари ҳақида область ижроия комитети қарорининг бажарилиши, корхона, МТС, колхоз ва совхозлардаги болалар боғчаларининг аҳволи ҳақида область ижроия комитети қарорининг Калинин, Пискент, Оққўрғон ва Қуйи Чирчиқ районларида бажарилиши, озиқ-овқат ва савдо корхоналарининг аҳволи каби масалаларни кўриб чиқишни белгилаган эди. Доимий комиссия юқоридаги масалалар юзасидан ўз таклифини область ижроия комитетининг муҳокамасига қўйди. Бу эса ижроия комитетга шу масалалар юзасидан тўғри қарор қабул қилишга ва камчиликларни тезда бартараф этишга, меҳнаткашларга медицина хизматини яхшилашга имкон берди.

Доимий комиссия намуна бўладиган ишлар қилмоқда. У Бекобод саноат корхоналари, шаҳарнинг умумий овқатланиш корхоналари ва коммунал хўжаликнинг санитария аҳволини текширди. Комиссия ташаббуси билан шаҳарни тозалаш бўйича ҳафталик ўтказилди, йирик корхоналарда ва муассасаларда санитария комиссиялари ташкил этилди, шаҳарни обод қилиш ва тозалашга шаҳар Советининг депутатлари бошчилигида меҳнаткашлар оммаси жалб этилди. Кўрилган бу тадбирлар натижасида Бекобод шаҳри тозалик ва санитария жиҳатидан область шаҳарлари ичида биринчи ўринларга чиқиб олди.

Депутатлар ва кенг активларнинг ижодий ташаббусига суяниб иш кўраётган доимий комиссиялар областда оз эмас. Булар жумласига биринчи галда Оҳангарон ва Чирчиқ шаҳар Советларининг, Тошкент, Қорасув ва Орджоникидзе район Советларининг доимий комиссиялари киради. Бу Советларнинг доимий комиссиялари ижроия комитетнинг ҳақиқий таянчи бўлиб қолган.

Меҳнаткашлар депутатлари Чирчиқ шаҳар Советининг халқ маорифи доимий комиссияси (раиси ўртоқ Машгалер) 16 депутатдан ташкил топган. Комиссия ҳар бир кварталга 6-7 масала кўриб чиқишни планлаштиради. Комиссия иккинчи кварталда сайловчилар наказларини амалга оширишга қаратилган тадбирлар белгилаб чиқишни ўзининг энг муҳим вазифаси деб билди. Комиссия белгилаган тадбирни мактаб директорларининг йиғилишига, сўнгра педагоглар совети муҳокамасига қўйди. Натижада халқ маорифи соҳасида берилган 10 та наказдан 8 таси амалга оширилди. Иккита ўрта мактаб биноси ва иккита болалар яслиси учун бинолар қурилди.

Депутат ўртоқ Калугина раислик қилаётган Чирчиқ шаҳар Советининг соғлиқни сақлаш доимий комиссияси шаҳар ижроия комитетига катта ёрдам бермоқда. Ижроия комитет мажлисида соғлиқни сақлашга оид масалалар ҳамма вақт доимий комиссиянинг иштирокида муҳокама қилинади. Комиссия шаҳарнинг озодалигини доимо кузатиб боради. Шаҳар коммунал хўжалиги бўлими ва давлат санитария эпидемология станцияси билан биргаликда санитария ободончилиги бўйича амалий тадбирлар белгилаб чиқди. Бу тадбирнинг амалга оширилиши натижасида шаҳарнинг санитария жиҳатидан энг қаровсиз қолган Крилов кўчаси тартибга келтирилди.

Доимий комиссия аъзолари туғруқхона ва хотин-қизлар консультацияси ишида анча камчиликлар мавжудлигини, чунончи медицина ходимлари ўртасида келишмовчилик борлигини очиб ташлади ва бу камчиликни бартараф этиш чорасини кўрди. Доимий комиссия шу билан кифояланиб қолмай, балки бир ой ўтгандан кейин ўз қарорининг бажарилишини текширтирди. Текширишда ишнинг қониқарсиз эканлиги аниқлангач, комиссия масалани шаҳар ижроия комитети муҳокамасига қўйди. Ижроия комитет масалани чуқур муҳокама қилиб, туғруқхона ва хотин-қизлар консультацияси раҳбарлигини мустаҳкамлашга қарор қилди ва туғруқхонанинг старший врачи Христенкони вазифасидан озод қилди. Бу тадбирлар натижасида туғруқхона иши бирмунча яхшиланди.

Комиссия Чирчиқ электрохимия комбинатининг медсанчасти ишини текширганида касалликнинг олдини олиш соҳасида қилинаётган иш жуда қониқарсиз аҳволда эканини аниқлади. Врачлар бевосита цехларда, участкаларда бўлмайдилар, ишлаб чиқаришнинг асосий технологияси билан танишмайдилар. Шаҳар ижроия комитети доимий комиссияси таклифига биноан комбинат техника хавфсизлиги бўлими ҳузурида врачларни ишлаб чиқариш технологияси билан таништириш бўйича семинар машғулоти ўтказишни зарур деб топди. Натижада йўл қўйилган камчиликларни бартараф этишга эришилди.

Доимий комиссия сайловчилар наказларини амалга ошириш соҳасида ҳам катта ишлар қилмоқда. Комиссия шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири ўртоқ Жумабековнинг шу масала юзасидан ҳисоботини эшитди. Комиссиянинг аралашуви натижасида шаҳардаги шифолаш муассасаларидан ажралиб қолган шаҳарнинг 2-районида соғлиқни сақлаш пункти очилди. Қирғиз посёлкаси тартибга келтирилди. Шаҳар касалхонасини қуришда комиссия айниқса қатъиятлик кўрсатди. Маблағ бўлмаганлиги туфайли қурилиш иши йилдан-йилга қолдирилиб келар эди. Доимий комиссия шаҳар ижроия комитетидан шу масала билан СССР Соғлиқни сақлаш министри ўртоқ Ковригинага мурожаат қилишни қатъийлик билан сўради. Бунинг натижасида касалхона қурилишига маблағ ажратилди. Касалхона шу йил охирида қуриб битказилади.

Тошкент район Советининг савдо доимий комиссияси (раиси депутат Эргашев) ишида ҳам уюшқоқлик ва оперативликни кўриш мумкин. Бу комиссия совет савдоси маданиятини яхшилаш ва умумий овқатланишда зарур тартиб ўрнатиш соҳасида белгиланган тадбирларни амалга оширишдан ташқари савдо ташкилотларида содир бўлаётган камчилик ва тартибсизлик тўғрисида келган хабар ва шикоятларга ҳам зўр эътибор билан қарамоқда.

Шу йилнинг март ойида 1-магазинда харидорлар ҳақига хиёнат қилинаётгани ва кассада ортиқча маблағ бор эканлиги ҳақида доимий комиссияга хабар келди. Магазин иши кечиктирилмай текширилиб, фактлар тўғри эканлиги аниқланди. Масалани район матлубот жамияти правлениесида муҳокама қилинди ва магазин мудири ишдан олинди.

Орадан бир ой ўтгач, доимий комиссия 1-МТС ҳузуридаги ошхонани текширди. Текширишда ошхонада ва унинг буфетида катта камчиликлар ва суиистеъмол қилиш каби фактлар содир бўлаётгани аниқланди. Комиссиянинг таклифига кўра буфет мудири ва официанка ишдан бўшатилди. Доимий комиссия шу йилнинг июнида 1-хўжалик моллари магазинининг ёғоч складини текширганида «XX партсъезд» колхозига складдан берилган 20 кубометр тахтадан 3,4 кубометр тахта кам берилганлиги аниқланди. Бу масала доимий комиссиянинг талаби билан район матлубот жамияти правлениесида муҳокама қилинди ва хўжалик моллари магазинининг мудири Абдураҳмонов, склад мудири ишдан четлаштирилди.

Шуни ҳам алоҳида уқтириб ўтиш керакки, кўпгина доимий комиссиялар ўз вазифаларига масъулиятсизлик билан қарамоқдалар, ишни яхши ташкил этмай мутлақо фаолиятсизлик кўрсатмоқдалар. Бунга мисол қилиб область Советининг ирригация ва мелиорация доимий комиссияси (раиси депутат Д. Шмелов), ободончилик ва электрлаштириш доимий комиссияси (раиси депутат К. Сафонов) ни кўрсатиш мумкин. Бу комиссиялар ҳалигача бирорта иш қилганлари йўқ.

Қишлоқ Советининг доимий комиссияларига келганда шуни айтиш керакки, доимий комиссиялар ишида тартибсизлик, уюшмовчилик ва плансиз ишлаш фактлари кўпроқ учраб, депутатларнинг тажрибалари кам эканлиги сезилиб туради. Бу эса район ижроия комитетларидан қишлоқ Советларига раҳбарликни кучайтиришни, доимий комиссия ишларини тўғри йўлга қўйиб юборишда уларга яқиндан ёрдам беришни талаб этади.

Лекин қишлоқ Советлари доимий комиссиялари ичида амалий ишда яхши натижаларга эришаётган доимий комиссиялар йўқ эмас. Орджоникидзе район, Қибрай қишлоқ Советининг депутат Усмонова раислик қилаётган соғлиқни сақлаш доимий комиссиясининг иши эътиборга сазовордир. Доимий комиссия кенг актив оммасининг иштироки билан барча савдо корхоналарнинг, ошхоналарнинг, сартарошхона ва хонадонларнинг санитария аҳволини текшириб чиқди. Санитария қоидаларини бузишга йўл қўйганларга нисбатан чора кўрилди, санитария талабига жавоб бермайдиган учта магазин комиссия талабига биноан ёпилди. Қишлоқ Советининг ижроия комитети комиссия текшириши натижасида тўпланган бой материал асосида кенгайтирилган қарор қабул қилди. Натижада қишлоқнинг санитария аҳволи ва аҳолига медицина хизмати кўрсатиш анча яхшиланди.

Область маҳаллий Советлари илғор доимий комиссияларининг ишини анализ қилганда ижроия комитетлар ва уларнинг бўлимлари доимий комиссиялар билан доим алоқада иш кўриши Советлар муваффақиятининг энг муҳим шартларидан бири эканлиги равшан бўлди. Бу алоқа ҳар турли формада — доимий комиссия иш планини тузишда ижроия комитет иш плани билан келишиб олиш, кенгаш, йиғилиш ва семинарлар ўтказиш, ижроия комитет раҳбарларининг доимий комиссия мажлисларида иштирок этиши йўли билан амалга оширилиши мумкин.

Ҳозирги кунда ҳал этилиши зарур бўлган бир қанча масалалар бор. Бу масалалар асосан етилган, лекин уларнинг ҳал этилиши маҳаллий Советлар ихтиёрида эмас. Булар асосан доимий комиссияларнинг ҳуқуқларига оид бўлган масалалардир. Шу пайтгача доимий комиссиялар Иттифоқ ва республика ихтиёрида бўлган корхона ва муассасаларга нисбатан қандай ҳуқуққа эга эканлиги аниқланмаган. Масалан, уларнинг фаолиятини доимий комиссиялар текширадими ёки йўқми деган саволга аниқ жавоб йўқ.

Шунингдек доимий комиссия аъзоси комиссия топшириғини бажариш учун ўзининг асосий вазифаси билан маълум бир давр ичида шуғулланмаслиги мумкин ёки мумкин эмаслиги ҳақидаги масала ҳам ҳал бўлмай очиқ қолмоқда. Бу масала айниқса область Совети доимий комиссиялари учун аҳамиятлидир. Бу масалаларнинг тез ҳал этилиши доимий комиссиялар ишини жонлантиришга ижобий таъсир кўрсатган бўлур эди.

Давлат ва халқ манфаати Советларнинг барча депутатлари доимий комиссия аъзоларини завод, фабрика, колхоз, МТС ва совхоз ҳаёти билан чуқурроқ танишишлари ва уларга ёрдам беришлари кераклигини тақозо қилади. Доимий комиссиялар ишини юксак даражага кўтарайлик.

П. ЛУНЕВ,

Область ижроия комитети ташкилий-инструкторлик бўлимининг мудири.

Тожикистонлик мусобақадошлар айтгандек, айрим қолоқ ғўзаларни қўшимча парвариш қилайлик!

☆

40 центнердан ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар

Ғўза парваришида энг асосий давр— июль тугаб бормоқда. Янгийўл районидаги Свердлов номли колхозда ана шу қимматли дамлардан унумли фойдаланилмоқда. Шу колхознинг Ш. Ходихўжаев бошчилик қилаётган иккинчи бригада аъзолари ўтган йилги муваффақиятларини мустаҳкамлаш учун бу йил давлатга 35 центнер ўрнига 40 центнердан пахта топширишга аҳд қилганлар. Бригада 72,5 гектар пахта майдонига эга. Шундан 20 гектарига 60х45, 18 гектарига эса 50х50 схемасида чигит экилган. Бу ерлардаги ғўзалар агротехника қоидалари асосида парвариш қилинаётир.

Бригаданинг илғор чопиқчиларидан У. Эгамбердиева, О. Иброҳимова, Ш. Жумабоевалар кундалик нормаларини 1,5-2 ҳисса бажармоқдалар. Шу бригадада хизмат қилаётган 2-МТСнинг универсалчиси Ғ. Отакишиев культивация, зараркунандаларга дори сепиш, ғўзаларни барги орқали озиқлантириш каби дала ишларини намунали бажармоқда.

Бригаданинг барча ғўзаси 3 марта минерал ва маҳаллий ўғитлар билан етарли миқдорда озиқлантирилди. Бригада аъзолари ғўзаларни чеканка қилишни тугалламоқдалар.

Ғ. ҚУЗИЕВ,
С. ЗОКИРОВ,
Н. ПАРПИЕВ.

Ўсишдан қолган ғўзалар алоҳида парвариш қилинмоқда

Қ. Зиёвуддинов ва Б. Норбеков ўртоқлар бошлиқ бригадалардаги ғўзанинг ҳолатини кўрган киши, шубҳасиз, колхозчилар ва механизаторларнинг меҳнатига тан беради. Ўртоқ Зиёвуддинов бригадасининг 80 гектар ердаги ғўзаси уч марта комплекс парвариш қилинди. Шу кунларда тўртинчи парвариш ишлари қизитиб юборилди. Бригаданинг ҳар гектардан 35 центнердан ҳосил олиш учун мусобақалашаётган Г. Мурсалов ва Т. Эшонқулов ўртоқлар бошлиқ звено аъзолари тўртинчи парваришни ҳам тугалладилар.

Бригада аъзолари июль ойининг бошида барча майдонлардаги ғўзаларни бирма-бир текшириб чиқиб, 12 гектар ердаги ғўзанинг ўсишдан қолаётганлигини аниқлаган, уни қўшимча парвариш қилиш тадбирларини белгилаган эдилар. Бу ғўзалар ўтдан тозаланди, қўшимча культивация ва чопиқ қилинди. Бошқа пайкаллардаги ғўзаларга қараганда ортиқча озиқлантирилди. Натижада ғўзанинг ўсиши ва авжи яхшиланиб, шу кунларда бу ерлардаги ғўзалар ҳосил тўплашда бошқа пайкаллардаги ғўзаларга тенглашиб олди.

Ғўза парваришини ўз вақтида сифатли қилиб ўтказишда механизаторлардан Ш. Зиёвуддинов ҳам астойдил меҳнат қилди.

Ўтган йил гектаридан 23,5 центнердан ҳосил етиштирган Мирзачўл районидаги Охунбобоев номли колхознинг барча бригадалари ҳам ғўза парваришини Зиёвуддинов, Норбеков ўртоқлар бошлиқ бригадалардагидек олиб бориб, мўл ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар.

М. АБДУРАИМОВ.

Суратда: (чапдан ўнгга) Сирдарё районидаги «Ҳақиқат» колхозининг аъзоси ўртоқ **Н. Акромова.** У кунлик нормасини 1,5 бараварга етказиб бажараётир. Пискент районидаги Хрущев номли колхознинг илғор чопиқчиси ўртоқ **А. Имомова.** Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхознинг мўл ҳосилли бригадасининг бошлиғи ўртоқ **П. Раҳмонов.**
В. Епифанов, А. Ким ва **Р. Шамсуддинов** фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Оққўрғонда паст ғўзалар ҳали кўп

Будённий номли колхознинг кенг пахта далаларини айланган киши мўл ҳосилли бўлиб етишаётган, серкўсак ғўзани кўриб қувонади. Бундан икки-уч йил илгари Ўрта Сарой районидаги энг қолоқ хўжаликлардан бири ҳисобланган бу колхоз энди илғорлар қаторида бораётир.

Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти хўжаликка тўғри ва амалий раҳбарлик қилмоқда. Барча ишчи кучлари, моддий-техника воситалари ғўза парваришига тўла сафарбар этилган, меҳнат интизоми мустаҳкам. Ўзаро социалистик мусобақа байроғи баланд кўтарилган.

— 800 гектар пахта майдонимиз бор, — дейди колхоз раиси ўртоқ Абдуллаев, — янги, прогрессив методни кенг қўллаш қудратли механизмдан тўғри ва унумли фойдаланиш бизни қолоқликдан чиқарди.

Барча майдонлардаги ғўза ҳозиргача беш марта узунасига ва кўндалангига культивация қилинган, икки марта тўйдириб озиқлантирилган. Ҳозир қондириб суғорилаётган ғўзаларнинг ҳар тупида 14-16 тадан ҳосил шохи, 5-6 тадан кўсак бор. Колхозда ёппасига чеканка бошлаб юборилган.

Янги, прогрессив усулни кенг қўллаб яхши натижаларга эришаётган колхозлар Ўрта Сарой районида кўп. Жданов номли, Молотов номли, Сталин номли колхозлар ана шулар жумласидандир. Бу колхозлар районнинг илғор «Полярная звезда», Свердлов номли колхозларини қувиб етиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Молотов номли колхоз аъзолари Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг июль ойида ғўза парваришини кучайтириш ҳақидаги қарорига амал қилиб айниқса яхши ишлаганлар. Ғўза парваришига қўшимча куч жалб этилган, ҳар ким ўз қобилиятига қараб иш жойига тўғри қўйилган. Улар ўз участкаларида намунали ишлаб, мўл ҳосил тўплаш учун курашга муносиб ҳисса қўшаётирлар.

— Биз ишонамизки, — дейди Тожикистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг старший агрономи ўртоқ Д. Очкилас, — ғўза парваришини намунали уюштирган ўртасаройликлар ҳосилга ҳосил қўшиш учун август ойида ҳам астойдил меҳнат қиладилар, қўлга киритган муваффақиятларини янада мустаҳкамлайдилар.

Мусобақадошлар Оққўрғон район колхозлари пахта далаларини айланганларида бутунлай бошқача аҳволни кўрдилар. Ўртасаройликларнинг бу районни қувиб, ўтиб кетганлиги маълум бўлди.

Бу райондаги Каганович номли колхоз пахтакорлари 1200 гектар пахта майдонининг ҳар гектарида 26 центнердан ҳосил етиштиришлари керак. Лекин колхозда ғўзанинг ҳозирги аҳволи ана шу юксак мажбуриятнинг бажарилишини таъминлайдиган даражада эмас. 35 гектар пахта майдонида бегона ўт кўп. Ғўза 15-20 кунлаб ўсишдан қолган. Н. Холбоев, Х. Расулев ўртоқлар бошлиқ бригадалар ғўзаларида ўргимчаккана тарқалган. Бироқ бу зараркунандаларга қарши жиддий кураш олиб борилмаётир. Сепилган дори ғўза баргларининг остки қаватига етарли даражада юқмаган. Колхоз раҳбарлари ғўза парваришида амалий раҳбарлик, контроллик, талабчанлик қилмаётирлар. Колхоз раҳбарлари чеканка даври ўтиб кетаётган бўлса ҳам «энди бу ёғи осон» деган кайфият билан юрибдилар. Ана шунинг учун ҳам ғўза парваришида қатор камчиликларга йўл қўйилмоқда.

Район колхозларида суғориш ишлари нотўғри ташкил этилган. Бу ишга тажрибали кишилар етарли жалб қилинмаган. Сувчиларга қулай иш шароити яратиб берилмаган. Ғўза тунда суғорилмайди, ҳамма колхозларда ҳам эгатларга таралган сув назоратсиз қолдирилмоқда. Ворошилов номли колхознинг ўртоқ Қаюмов бошлиқ бригадасида 105 гектар ердаги ғўза чала суғорилганлиги учун «олачопон» бўлиб қолган. Колхознинг 5, 6, 7 ва 13-бригадаларида ҳам суғориш нотўғри ташкил этилган. Сталин номли колхознинг тўртинчи, бешинчи, Тельман номли колхознинг ўртоқ Ғозибеков, Ленин номли колхознинг Раҳимов ва Эржигитов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳам ана шундай ҳолни кўрамиз.

Район колхозларида меҳнат интизоми бўшашиб кетган, оммавий-сиёсий ишлар яхши ташкил этилмаган. Ленин номли колхозда (правление раиси ўртоқ Машарипов) кўпгина киши кундалик нормани бажармаётир. 20 процентга яқин колхозчи иккинчи даражали ишлар билан банд. Механизация кучидан, от-уловлардан етарли фойдаланилмаётир. Шунинг учун ҳам колхозда ҳали, ҳатто шонага кирмаган ғўза ҳам бор. Шунингдек Жданов номли колхознинг биринчи, иккинчи, учинчи бригадаларида 30 гектарга яқин ердаги ғўза ҳалигача текис гулламаган.

МТСларнинг раҳбарлари колхозларга яқиндан ёрдам бермаётирлар. Культиватор, СУЗ, ОДН ва бошқалар ғўза парваришига тўла сафарбар этилмаётир. 2-МТСнинг (директори ўртоқ Мухторов) зонасидаги колхозларда 96 та ўрнига 46 та культиватор, 12 та ўрнига 2 та ОДН ишлатилаётир, холос. Универсалнинг иш унуми паст. Универсаллар олдига тўсиқлар ўрнатилмаган, культиваторлар иш органлари билан етарли таъмин этилмаган.

Кўпгина колхозларда ғўзалар чеканкабоп бўлиб қолган. Лекин биронта колхозда ҳам чеканка бошлаб юборилган эмас.

Оққўрғон район пахтакорлари мусобақадошларнинг қимматли маслаҳатларига амал қилиб, ғўза парваришидаги камчиликларни тезда бартараф қилишлари керак.

У. ЖОНГИТОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Ота-оналарига ёрдам бермоқдалар

Ғўза парвариши қизитиб юборилган шу кунларда Сирдарё районидаги Ҳамид Олимжон номли 7- ўрта мактабнинг 9 ва 6- синф ўқувчилари пахта далаларига чиқиб, ота-оналарига ёрдам бермоқдалар. Ўқувчилар звеноларга бўлиниб ишламоқдалар. Ҳар бир звенода 15 ўқувчи бор. Меҳнатсевар болалар ғўзани чопиқ қилиш ва зараркунандаларга қарши кураш ишларида қатнашмоқдалар. Ўқувчилардан М. Тоғаев, Д. Абдуалимов, М. Аҳмедов, Х. Шоймонов ва Т. Исаевлар комсомолларга хос ғайрат билан ишлаб, кундалик нормаларини 1,5-2 ҳисса қилиб бажармоқдалар.

Ҳ. АКБАРОВ.

Силос иншоотлари қурилиши тезлаштирилсин

Ўтган йил областимиз колхозларида 200 минг тонна, яъни қўлда боқилаётган ҳар бир сигир учун 4,5 тоннадан силос тайёрланган эди. Қўлда боқилаётган сигирларнинг биринчи марта оммавий равишда силос билан боқилиши тезда ўзининг ижобий натижасини берди. Ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сут миқдори ва ялпи маҳсулот деярли ҳамма жойда кескин кўпайди. Агар область бўйича ўтган йил 1 июнгача ҳар бир сигирдан ўрта ҳисобда 423 литрдан сут олинган бўлса, бу йил шу муддатгача 627 литрдан сут соғилди. Айрим районларда сигирлар сути кескин кўпайди. Масалан, Қорасув район колхозларида ҳар бир сигирдан 1 июнгача ўтган йилги 731 ўрнига 1236 килограммдан, Орджоникидзе районида 812 ўрнига 1265 килограммдан сут соғилди. Умуман область бўйича бу йил 1 июнгача бўлган ялпи сут маҳсулоти ўтган йилдагига нисбатан 60 процентдан ортиқ кўпайди.

Бузоқларнинг авитаминоз-витамин етишмаслиги туфайли касалланиши ва нобуд бўлиши жуда камайди. Демак, силоснинг ўзида кўк ҳўл хашакнинг барча фойдали хоссаларини сақлаб қолиши ва мол учун зарур бўлган барча витаминларнинг манбаи бўлиши амалда исбот этилди. Шунинг учун ҳам илғор колхозлар ва МТСлар силос тайёрлашга зўр аҳамият бериб, маккажўхори экин майдонларини кенгайтирмоқдалар, ҳосилни ошириш тадбирларини кўриш билан бирга, силос бостиришга ҳам пухта тайёргарлик кўрмоқдалар.

Бу йил областимиз колхозларида планга мувофиқ 278 минг тоннадан кўпроқ силос тайёрланиши керак. Бунинг учун етадиган миқдорда маккажўхори етиштирилмоқда.

Планни муваффақиятли бажариш учун колхозларда 136,5 минг тонна силос сиғадиган янги иншоотлар қурилиши керак. Янгидан қуриладиган иншоотларнинг кўпчилиги траншеялардан иборатдир. Мирзачўл районларидан ташқари бошқа ҳамма районларда траншеялар асосан қаттиқ ерларда қазилиб, уларнинг ости ва деворлари ҳеч нарса билан пешланмайди, балки текисланиб, силлиқланиб сувалади ва шундан кейин силос бостирила беради.

Паркент районидаги колхозлар силос иншоотлари қуриш топшириғини белгиланган муддатдан олдин ошириб бажардилар. Ўртасарой район колхозлари топшириқни бажариш арафасида турган бўлсалар, Бўстонлиқ районидаги колхозлар топшириқни қарийб 70 процент бажариш билан бир вақтда, 6195 тонналик эски силосхоналарни ремонтдан чиқариб, тахт қилиб қўйдилар. Бошқа районларда ҳам бир қатор колхозлар силос иншоотлари қурилишига алоҳида эътибор бериб, ишни пухта уюштирганлар.

Олди жойларда маккажўхори экинлари етилиб қолди. Силос бостиришни оммавий равишда бошлаб юбориш муддатига саноқли кунлар қолди. Лекин шунга қарамасдан кўпчилик районларда ва колхозларда силос иншоотлари қурилишига ғоят масъулиятсизлик ва беparволик билан қаралмоқда. Бўка, Қорасув, Верхне волинск районларида, Янгийўл районидаги Петров номли, Навоий номли, «XIX партсъезд» колхозларида, Юқори Чирчиқ районидаги «III Интернационал» ва бошқа колхозларда силос иншоотлари қурилиши ишлари ҳозиргача деярли бошланмаган. Юқори Чирчиқ районида 7700 тонна ўрнига эндигина 1000 тонна силос сиғадиган иншоот қурилган. Пискент ва бошқа бир қатор районларда ҳам қурилиш ишлари жуда секин олиб борилмоқда. Шунинг учун область бўйича 10 июлгача пландаги иншоотларнинг 38 проценти қурилиб битказилган, 21 процент иншоот қурилаётган бўлса 41 процент иншоотда ҳали ҳам қурилиш ишлари бошланмаган. Қурилиш ишларига бу хилда масъулиятсизлик билан муносабатда бўлиш, табиий, силос бостириш планининг бажарилишини хавф остида қолдиради.

Колхозларда силос иншоотлари қурилишини тезлаштириш, ишнинг белгиланган муддатда сўзсиз бажарилишига ҳаммадан олдин область қишлоқ хўжалик бошқармаси манфаатдор бўлиши, шунга мувофиқ оператив раҳбарлик қилиши, МТС ва колхозлардаги иш устида қаттиқ контроллик жорий этиши керак эди. Бироқ бошқарма раҳбарлари канцеляриячилик методи билан иш қилиб, бюрократик ёзишмалар билан чегараланиб қолмоқдалар.

Қурилиш ишларини бевосита колхозларнинг ўзлари олиб боришлари, МТСлар ўз механизмлари билан ер қазиш ишларини бажаришлари, область қишлоқ қурилиши бошқармаси техник раҳбарлик ва назоратни амалга ошириши, матлубот жамияти ва область маҳаллий саноат бошқармаси қурилиш материаллари етказиб бериши керак. Бу ташкилотларнинг ишларини тўғри ташкил этиб, колхозлардаги ишнинг узлуксиз давом этишини область қишлоқ хўжалик бошқармасидан бошқа ким таъмин этади?! Лекин область қишлоқ хўжалик бошқармаси бу вазифани бажаришдан бутунлай четда қолиб келмоқда.

Тўғри, планлар, графиклар тузилиб МТС ва колхозларга юборилган, тегишли ташкилотларга заявкалар ҳам берилган. Область қишлоқ хўжалик бошқармаси ходимлари ана шунинг ўзи билан кифояланиб, тамомила хотиржамлик йўлига ўтиб олганлар. Улар ишнинг бориши тўғрисида сводкалар олиб турадилар. Лекин сводкалардаги рақамлар нима деяётганига мутлақо эътибор бермай, биронта эътироз ва мулоҳазани ҳатто кўнгилларига ҳам келтирмайдилар. Шунинг учун колхозлар, МТС лар ва бошқа алоқадор ташкилотлар ҳам беғамлик кайфиятига берилиб қолганлар. Юқори Чирчиқ районидаги 1-МТС директори ўртоқ Қосимов траншеялар қуришни ҳатто хаёлига ҳам келтирмайди. МТС да бульдозер, скрепер ва бошқа механизмларнинг биронтаси ҳам ишга солинмаган. Пискент райкомининг 2-МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ Магазов силос иншоотлари қуриш иши билан мутлақо шуғулланмайди.

Мирзачўл районларидаги кўпчилик колхозлар траншеяларни қазиб қўйганлар. Лекин ер шароити талабига мувофиқ бу траншеялар бетон ёки пишиқ ғишт билан пешланиши лозим. Аммо область матлубот союзи цемент ва бошқа материалларни вақтида етказиб бермаётир, маҳаллий кооперация ташкилотлари эса қурилиш материалларини бошқа томонларга «ошириб» юбормоқдалар. Октябрь, Янгийўл, Гулистон район матлубот жамиятлари силосхоналар учун келтирилган цементнинг 30-35 процентини ўз қурилишларига ишлатиб юборганлар, айрим шахсларга тақсимлаб берганлар. Афсуски область матлубот союзининг раҳбарлари (Аминов, Ракитер ўртоқлар), район ижроия комитетлари маҳаллий кооперация ташкилотларининг жиноят даражасига бориб етаёзган бу ҳаракатларига зарба бермаётирлар.

Область маҳаллий ва ёқилғи саноат бошқармаси (бошлиғи ўртоқ Маъсупов) 1000 тонна оҳак етказиб бериши керак эди. Бироқ колхозлар ҳали бир тонна ҳам оҳак олганлари йўқ. Калинин район промкомбинатига 100 минг дона пишиқ ғишт етказиб бериш топширилган. Тўғри, бу комбинат 50 минг дона ғишт тайёрлаган. Бироқ бу ғиштлар сифатсиз, чала пиширилганлиги учун, колхозлар қабул қилмаганлар.

Ҳамма ерда маккажўхори силосбоп бўлиб, етилиб қолди. Силос бостиришни асло галга солиб бўлмайди.

Область қишлоқ хўжалик бошқармаси, район ижроия комитетлари, МТСлар силос босиш кампаниясининг масъулиятли давр эканлиги тўғрисида аниқ ва равшан хулоса чиқаришлари, силос иншоотлари қуриш давлат топшириғини тез кунларда сўзсиз бажарилишини таъмин этишлари керак.

А. БОБОЖОНОВ.

Машина билан пахта теришга пухта тайёрланайлик

Пахта МТСи республикамизда пахтани кўплаб машина билан териб келаётган илғор машина-трактор станцияларидан биридир. МТС ўзи хизмат қилаётган колхозларда терим машиналаридан кенг фойдаланиш туфайли ўтган йил пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарди. Теримда ишлатилган 52 машинанинг ҳар бири 30,3 тоннадан пахта терди. Ҳолбуки, 1954 йилда ҳар бир машина билан 27 тоннадан, 1953 йилда эса 21 тоннадан пахта терилган эди.

1955 йилда Молотов номли, Киров номли колхозлардаги 10, 13 ва 14-трактор бригадаларида терим машиналари анча юқори унум билан ишладилар. Масалан, Киров номли колхоздаги 13-трактор бригадасида ҳар бир терим машинаси билан 53,2 тонна пахта терилган бўлса, 14-трактор бригадасида бу миқдор 63 тоннага етказилди.

14-бригаданинг энг яхши механик-ҳайдовчиларидан ўртоқ Б. Узайров ўз агрегати билан мавсумда 67,9 тонна пахта терган бўлса, ўртоқ Н. Киселев 70,2 тонна, П. Дарвешев 74,2 тонна пахта терди. Ўртоқ Н. Железняков эса меҳнат унумини оширишда, айниқса катта ютуққа эришди. У ўз агрегати билан мавсумда 82,1 тонна пахта терди. Бу илғорларнинг ҳар бири ўз агрегатлари билан 50—60 теримчининг ишини бажарди. Масалан, қўл билан теришда ҳар бир теримчининг кунлик иш унуми ўрта ҳисобда 60 килограмм бўлганида, машина билан пахта теришда қатнашган ҳар бир кишининг иш унуми 148 килограммга етди. Бошқача қилиб айтганда, пахтани қўл билан теришга қараганда машина билан теришда меҳнат унуми 2,4 баравар ошди. Шу билан бирга машина билан терилган ҳар бир тонна пахтанинг таннархи 29 сўм камайди. Агар пахта тайёрлаш пунктларида қуритилиб, тозаланганда, шунингдек трактор бригадалари раҳбар ходимлари иш ҳақи оширилмаганда эди ҳар тонна пахтанинг таннархини 84—85 сўмдангa камайтириш мумкин бўлар эди.

Пахта МТСи ходимлари ўтган йиллар тажрибасига асосланган ҳолда шундай хулосага келдиларки, агар терим машиналарининг унумли ишлаши учун зарур шароит яратилмаса, ишда муваффақият қозониш мумкин бўлмайди.

Терим машиналарининг яхши ишлашини таъминлайдиган муҳим шартларнинг бири, ғўза тупларини нормал ривожлантириб, мўл ҳосил тўплаш ва ҳосилни эрта пиширишдир. Афсуски, кўпгина ходимлар терим агрегатларининг нормал ишлаши учун зарур бўлган бу муҳим шартга етарли баҳо бермайдилар. Улар 108-Ф сорт пахтадан мўл ҳосил етишганда ғўза ўсган бўлади ва туплар албатта ёғиб қолади, шунинг учун бу сорт пахталарни машина билан териш мумкин бўлмайди, деб нотўғри ҳисоблайдилар. Илғор тажриба бундай мулоҳазаларни қатъий равишда рад этмоқда. 108-Ф сорт пахта ғўзаларини нормал ривожлантириб, мўл ҳосил тўплаб, тупларни ётқизмасдан ўстираётган кўпгина илғорларни биламиз. Уларда ғўза тупи бўйи 80—90 сантиметр, шохларининг ёйилиши 35—38 сантиметр орасида бўлиб ўсмоқда. Худди ана шундай далаларда мўл ҳосил тўпланиб, пахта эрта етилмоқда ва уни машина билан териб олиш мумкин бўлаётир. Киров номли колхознинг 4-бригадасида 85 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 31,3 центнердан ҳосил олинди. Бригаданинг айрим далаларида ҳар гектар ҳосили 35 центнер ва ҳатто ундан ҳам ошиб кетди. Лекин ғўзаларнинг ўртача бўйи 87 сантиметр, ёйиқлиги 38 сантиметрдан ошмади. Бригадада 15—20 сентябрь орасида кўсакларнинг 50 проценти очилиб, 20 сентябрдан пахтани машина билан териш бошланиб кетди. Пахта машина билан терилган участкалардаги ҳосилнинг ҳаммасини октябрь ойидаёқ йиғиб-териб олиш мумкин бўлди.

Шундай қилиб, терим машиналаридан тўла ва унумли фойдаланиш учун деҳқончилик маданиятини ошириш керак. Шунинг учун пахта МТСи механизаторлари пахтани машина билан теришга тайёргарликни кўкламги дала ишлари давом этаётган вақтда бошлаб юбордилар.

Бу йил МТС зонасидаги колхозларда пахта майдонларининг ярмидан кўпида ғўза қатор оралари икки томонлама ишланаётир. Ғўзани суғориш ва озиқлантириш ишлари ҳам ўз вақтида сифатли қилиб бажарилмоқда. Натижада ғўзанинг ривожланиш фазалари тез ўтиб ҳосилни эрта етилтириш учун асос солинмоқда. Бошқа МТСлар ҳам Пахта МТСидан намуна олиб ҳосил тўплашнинг ҳозирги ҳал этувчи кунларида пахтаси машина билан териш учун ажратилган участкаларда ғўза парваришига алоҳида эътибор беришлари зарур. Ғўзалар шундай парвариш қилиниши керакки ,туплар ғовлаб кетмасин, ётиб қолмасин, ҳосилнинг эрта етилиши таъмин этилсин. Бегона ўтларни йўқотиш ғоят муҳим. Чунки бегона ўтлар ўсиб кетган далаларда пахта териш машиналаридан унумли фойдаланиш мумкин бўлмай қолади.

Пахта МТСи механизаторлари пахтани машина билан териш учун нормал агротехника шароити яратиш учун курашиш билан бир вақтда йиғим-теримга доир материал-техник тайёргарлик ишларини ҳам пухта олиб бораётирлар. МТС зонасида бу йил ўтган йилги 52 ўрнига 100 та машина билан пахта териш планлаштирилган. МТС коллективи эса планда белгиланган 2100 ўрнига 2600 гектар майдонда пахтани машина билан териб беришга қарор қилди.

Ўтган йил МТСда терим агрегатларини тайёрлашда бирмунча расмиятчиликка йўл қўйилган эди. Ҳечбир зарурияти бўлмаган ҳолда далалардаги ортиқча универсаллар ўз вақтида МТСга келтирилмасдан агрегатни монтаж қилиш ишлари кечиккан эди. МТС коллективи бу камчиликка йўл қўймаслик учун ҳозирданоқ далалардаги ортиқча тракторларни мастерскойга келтириб, уларга терим машиналарини монтаж қилаётир. Ишнинг шундай ташкил этилиши 15 сентябрдан кечикмасдан барча агрегатларни йиғим-теримга тахт қилиб олишга имкон беради. Бу даврда СХМ-48М маркали 48 та машина ремонтдан чиқарилади, шу маркадаги 35 та машина 60 сантиметрли қатор ораларда ишлашга мосланиб қайта ускуналанади. Шу билан бирга кўпгина универсаллар ҳам 2440 миллиметрли из оралиғига мосланади.

Машина-трактор станцияси пахта териш машиналарини тайёрлаш билан бир вақтда ХЧО-43 ва УПХ-1,5 машиналарини ҳамда ОДН маркали чанглагич-пуркагичларни ҳам тайёрлашга киришди. ОДН машиналари пахта баргларини тўкиш учун дорилашга 10—15 кун қолганда ишга тайёр қилиб қўйилади.

Пахта МТСи бу йил Киров номли, Молотов номли, Сталин номли колхозларда, шунингдек бошқа колхозларнинг айрим бригадаларида пахтачиликни комплекс механизациялаштирмоқда. Шунинг учун МТС коллективи пахтани машина билан теришга катта эътибор бериш билан бирга кўракларни ҳам машина билан териб олишга ҳозирлик кўраётир. Бу йил 2 минг гектар майдондаги кўраклар СКН-4 маркали кўрак териш машинасида териб олинади. Ҳозир МТСдаги мавжуд 7 та кўрак териш машинаси ремонт қилинаётир, бундан ташқари яна 18 та кўрак териш машинаси олинади.

Пахта МТСининг мутахассислари ва механизаторлари пахтани машина билан теришда ғўза баргларини ўз вақтида тўкиш катта аҳамиятга эга эканлигига тўғри баҳо бериб, бу соҳада ҳам анча ижодий ташаббус кўрсатмоқдалар. Ўтган йиллар тажрибаси МТС зонасидаги колхозлар шароитида ғўзаларнинг баргини тўкиш учун уларни ҳар тупда 1—2 кўсак очилганда дорилаш энг яхши натижа беришини кўрсатди. Шунинг учун бу йил ҳам ғўзалар ана шу биологик муддатга риоя қилинган ҳолда дориланади. Бунинг учун август ойининг 25 ларидан бошлаб дориворлар далаларга чиқарилади, кадрлар тайёрланади, самолётлар қўнадиган жойлар қурилади.

Барча МТСлар ҳам табиий иқлим шароитини, шунингдек ғўзанинг ривожланиш даражасини эътиборга олиб, ўз зоналарида ғўзаларнинг баргини тўкиш учун уларни дорилаш биологик ва тахминий календарь муддатларини белгилаб қўйишлари лозим. Шунда, ғўза баргларини тўкиш учун дорилаш ишларини ўз вақтида сифатли қилиб ўтказиш мумкин бўлади.

Шунга қарамасдан ўтган йили бир қатор район ва МТСларда ғўза баргини тўкиш ишига расмият билан қаралди. Тайёргарлик ишлари кўп вақтга чўзилиб, ғўзаларни дорилаш муддатлари ўтиб кетди. Натижада фақат пахта териш планининг бажарилмай қолишигина эмас, балки колхозлар анчагина моддий зарар ҳам кўрдилар. Масалан ҳар гектар ерни дорилаш учун 90-100 сўм сарфланишига қарамай, ғўзалар кеч дорилангани учун ишнинг яхши самараси бўлмади. Эндиликда колхознинг ҳар бир тийинининг ҳам ўринсиз сарфланишига мутлақо йўл қўймаслик, бунинг учун ғўзаларнинг баргини тўкиш учун дорилашга бўлган муносабатни ўзгартириш керак.

Машина билан пахта териш тўғрисида гап юритилганида ишнинг тақдири кадрлар билан ҳал этилишини ҳам унутмаслик керак. Ихтисосли механик-ҳайдовчилар тайёрлаш тўғрисида кўп йиллардан буён гап юритилиб келинади. Лекин бу соҳада жуда кам иш қилинди. Бу йил колхоз-совхозларнинг пахта далаларида бир қаторли вертикаль шпинделли пахта териш машиналари билан бирга икки қаторли горизонталь шпинделли машиналар ҳам ишлатилади. Бу машиналар кўпроқ ихтисосга эга бўлган механик-ҳайдовчилар бўлишини талаб этади. Биз трактор агрегатларини юритиш техникасини яхши эгаллаган тракторчилардан танлаб механик-ҳайдовчилар тайёрлашимиз, уларнинг билимини оширишимиз керак. Ҳозиргача ишлаб келган механик-ҳайдовчиларнинг кўпчилиги трактор агрегатларини юритишни етарли даражада яхши билмайдилар. Бундай ҳол билан асло келишиб бўлмайди. Чунки пахта териш машиналаридан унумсиз фойдаланишга одатда механик-ҳайдовчиларнинг ихтисоси камлиги сабаб бўлиб келмоқда.

Пахта МТСининг пахтани машина билан теришда эришаётган ютуқларнинг сабабларидан бири шуки, бу МТСда механик-ҳайдовчилар яхши танланган. Бу йил икки қаторли горизонтал шпинделли терим машиналарида ишлаш учун яна 13 киши керак бўлади. Бунинг учун ҳозир 7 киши танланиб, қишлоқ хўжалик механизациялаштириш техникумида ўқитилмоқда. Қолган 6 киши ҳам яқин кунларда ўқишга юборилади.

Пахта МТСи коллективининг йиғим-теримга тайёргарлик кўришда олиб бораётган барча тадбирлари 20-22 сентябргача барча майдонларда 50-60 процент кўсакларни очилтириб олиш ва шундан бошлаб машина билан пахта теришни кучайтириб юборишга қаратилган. Коллектив барча йиғим-терим техникасидан унумли фойдаланиб, 20-25 октябргача очилган кўсаклар пахтасини батамом териб олиш ва йиғим-терим ишларини 5 ноябргача тугаллашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Пахтаси машина билан теришга ажратилган далаларда фақат ерга тўкилган пахталаргина қўл билан терилади.

Пахта МТСининг механизаторлари ва мутахассислари 1956 йилда ўзлари хизмат қилаётган колхозларда ҳар гектар пахта майдонига сарфланадиган меҳнатни ўтган йилги 150 иш куни ўрнига 112 иш кунигача камайтириш, ҳар бир тонна пахта учун фақат 50 ишчи кучи сарфлашни асосий вазифа қилиб олганлар. Улар бу вазифани муваффақиятли бажариш учун барча имкониятларга эгадирлар.

Район партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхоз, совхоз ва МТСларнинг раҳбарлари пахта териш техникасидан кенг фойдаланиш тадбирларини кўришлари керак. Пахтани машина билан теришга тайёргарлик кўриш ва теримни уюштириш тадбирлари белгилаб чиқилиши зарур. Областимиз колхоз ва совхозлари ҳамда МТСлари 1956 йилда пахта териш машиналаридан тўла ва унумли фойдаланишга эришишлари керак.

И. ДАВИДОВ,
СоюзНИХИ илмий ходими.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ АНГЛИЯДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

СССР Олий Совети Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссиянинг аъзоси Е. А. Фурцева бошчилигидаги СССР Олий Совети делегацияси 26 июлда Англиядан Москвага қайтиб келди.

Делегация лорд-канцлер лорд Килмюр ва умум палатаси спикери Моррисон жанобларининг таклифига мувофиқ, Англияда икки ҳафта бўлди. (ТАСС).

1956 ЙИЛДА ҚЎШИМЧА РАВИШДА ТОВАРЛАР ЕТКАЗИБ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА СОВЕТ-ХИТОЙ ПРОТОКОЛИ ИМЗОЛАНДИ

ПЕКИН, 26 июль. (ТАСС). Синьхуа агентлиги билдиради: кеча Пекинда Хитой Халқ Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасида 1956 йилда бир-бирларига қўшимча равишда товарлар етказиб бериш тўғрисидаги протокол имзоланди.

Протоколга мувофиқ, Совет Иттифоқи Хитойга станоклар, кўтарма кранлар, ҳаво компрессорлари, насослар, дизеллар, генераторлар, автомобиллар, қишлоқ хўжалик машиналари, инструментлар ва миллий экономикани ривожлантириш учун Хитойга зарур бўлган бошқа товарларни қўшимча равишда етказиб беради.

Хитой Халқ Республикаси Совет Иттифоқига олтин гугурт, симоб, каустик сода, кальцийлаштирилган сода, гуруч, чой, жундан ишланган буюмларни ва бошқа товарларни қўшимча равишда етказиб беради.

СССРНИНГ ҲИНДИСТОН ВА БИРМА АҲОЛИСИГА ЁРДАМИ

Кач штатида (Ҳиндистон) ер қимирлаганлиги натижасида одамлар ҳалок бўлди ва кўп жой вайрон бўлди.

Ҳиндистон халқи табиий офат туфайли зарар кўрганлиги сабабли СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим Ой Жамиятлари Союзи ана шу штатнинг зарар кўрган аҳолисига ёрдам бериш учун Ҳиндистон Ҳукуматига 20 минг рупия юборди.

Бирманинг шимолида Мандалай ва Сагаинг районларида кучли ер қимирлаб, бунинг натижасида одамлар ҳалок бўлганлиги ва анча жой вайрон бўлганлиги тўғрисида совет матбуотида хабар берилган эди.

СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим Ой Жамиятлари Союзи Ижроия Комитети Шимолий Бирманинг ер қимирлашдан зарар кўрган аҳолисига ёрдам бериш фондига 20 минг джа юборди. (ТАСС).

Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш масалалари юзасидан беш мамлакат конференцияси ўз ишини тамомлади

ДЕҲЛИ, 27 июль. (ТАСС). Ҳиндистон информация бюроси билдиради: Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш масалалари юзасидан Бомбейда ўтказилган беш мамлакат конференцияси ўз ишини тамомлади. Ҳиндистон, Бирма, Индонезия, Миср ва Цейлон вакиллари қатнашган бу конференцияда мазкур мамлакатларнинг атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасидаги иш планлари ҳақида ахборотлар тингланди. Конференция атом энергияси билан ишловчи кишиларнинг соғлигини сақлашга доир масалаларни ва илмий-техника ходимлари тайёрлаш проблемасини ҳам муҳокама қилди.

Конференция бундай кенгашларни вақт-вақти билан чақириб туриш ҳамда бу кенгашларда Осиё ва Африкадаги бошқа мамлакатларни ҳам қатнаштириш ҳақида қарор қабул қилди.

СУДАН ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИНИНГ БАЁНОТИ

ПАРИЖ, 26 июль. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг мухбири Хартумдан билдиради: Судан ташқи ишлар министри Махгуб матбуот вакилларига, ташқаридан бериладиган ёрдам Суданнинг мустақиллиги ёки суверенитетини чеклайдиган бўлса, Судан мамлакатни ривожлантириш юзасидан тузилган ўз планларини амалга ошириш учун чет эллардан ҳеч қандай молиявий ёрдам олмайди, деди.

Ташқи ишлар министри Судан бош министри Халилнинг қуйидаги баёнотини таъкидлади: АҚШ ва Англиянинг Асуан тўғони қурилишида Мисрга ёрдам беришдан воз кечганлиги «Миср билан Судан ўртасида олиб борилаётган музокараларга ҳеч қандай таъсир кўрсата олмайди. Бу музокаралар, — деди у, — мазкур проект билан бирор даражада ҳам боғланган эмас, бу музокаралардан кузатилган мақсад ҳар иккала мамлакатнинг Нил дарёси сувидан фойдаланишдаги тегишли ҳуқуқларини белгилашдан иборат, холос».

Афғонистонда табиий офат

КОБИЛ, 26 июль. (ТАСС). Афғонистоннинг кўпгина районларида момоқалдироқ бўлиб сел ёғди. Бу сел мамлакатнинг жанубидаги баъзи районларга катта зарар етказди.

Қандаҳор вилоятида икки ҳафта қаттиқ ёмғир ёғди. Матбуот хабарларига қараганда, бу вилоятдаги боғлар, узумзорлар ва буғдойзорлар катта зарар кўрган. Терим, Аргендаб, Тарнак ва Аргастан дарёлари ёғингарчилик орқасида тошганлик сабабли неча юзлаб уй вайрон бўлган. Кўп миқдорда чорва моллар ҳалок бўлган. Қанча одам ҳалок бўлганлиги тўғрисида ҳали қатъий маълумотлар йўқ, аммо дастлабки маълумотларга қараганда, кўп киши ҳалок бўлган. Сув остида қолган районларда кўп киши бедарак йўқолган. Қандаҳор атрофидаги йўлларнинг ҳаммаси тамомила бузилган. Қандаҳор билан телефон алоқаси ҳам узилган.

Панжшир ва Гурбенд районларида, шунингдек Кобилдан 38 километр масофадаги Пагманда қаттиқ сел ёғди. Бунинг натижасида Пагман дарёсидаги кўприкларнинг ҳаммаси тамомила бузилди. Ана шу дарёнинг ҳар икки қирғоғидаги кўп уй ва боғларга зарар етди. Яқин жойдаги йўллар бузилди, электр симлари ўтказилган устунларни сув оқизиб кетди. 300 метр масофада водопровод линияси издан чиқди. Кобил шу линия орқали сув билан таъминланар эди.

ТУРКИЯ БОШ МИНИСТРИ КОБИЛГА КЕЛДИ

КОБИЛ, 26 июль. (ТАСС). Афғонистон бош министри ва ташқи ишлар министрининг таклифига мувофиқ, Туркия бош министри Аднан Мендерес ва ташқи ишлар министри вазифасини муваққат бажарувчи Этем Мендерес бугун Кобилга келди.

ПОКИСТОН ПАРЛАМЕНТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА БЎЛИШИ

Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган Покистон парламент делегацияси 27 июлда Тошкентдан Самарқандга самолётда учиб борди.

Самарқанд аэродромида меҳмонларни шаҳар ижроия комитетининг раиси Ғ. С. Ҳамдамов, меҳнаткашлар депутатлари область ва шаҳар Советларининг депутатлари, жамоат ташкилотларининг вакиллари, журналистлар кутиб олдилар.

Покистон парламент аъзолари аэродромдан шаҳарнинг тарихий ёдгорликларини кўриш учун жўнаб кетдилар. Улар Улуғбек обсерваториясини, Шоҳи Зинда мақбараларини, Регистон майдонидаги биноларни ва ўзбек халқи қадимий маданиятининг бойликларини кўрсатувчи бошқа иншоотларни жуда қизиқиб томоша қилдилар.

Сўнгра Покистон парламент делегациясининг аъзолари шаҳар бўйлаб саёҳат қилиб, унинг ҳозирги қиёфаси билан танишдилар, Ўзбекистон халқлари маданияти республика музейида бўлдилар.

Меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ғ. С. Ҳамдамов меҳмонлар шарафига зиёфат берди. Зиёфат дўстона вазиятда ўтди. Ғ. С. Ҳамдамов ва делегация бошлиғи Муҳаммад Аюб Хуро табрик нутқлари сўзладилар.

Шу куниёқ Покистон парламент делегациясининг аъзолари Тошкентга қайтиб келдилар ва «Тиллашайх» мачитида бўлдилар, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари Диния назоратининг раҳбарлари билан учрашдилар.

Покистон парламент делегациясининг бошлиғи Муҳаммад Аюб Хуро жаноблари Тошкентда матбуот учун баёнот берди. У ўз баёнотида бундай деди:

— Биз республикангизнинг тараққиётини кўрдик. Бу тараққиётга ҳар қанча юксак баҳо берса арзийди. Сизнинг мамлакатингизда давлатнинг ривожланиши учун зарур бўлган ҳамма ишлар қилинмоқда ва ҳамма нарса ишлаб чиқарилмоқда. Бу ерда халқнинг хушчақчақ ва хурсанд эканлиги кўриниб турибди. Биз Сталин номидаги колхозга бордик ва унда кўпгина мароқли нарсаларни кўрдик. Колхозда етти юз оила ишламоқда, ер асосан машиналар билан ишланмоқда ва ундаги ҳосил биздагига қараганда анча юқори. Колхозчилар яхши ва фаровон ҳаёт кечирмоқдалар. Биз Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари Диния назоратига бориб, сизнинг мамлакатингизда бошқа диндаги халқлар сингари мусулмонлар ҳам дин эркинлигига эга эканлигига қаноат ҳосил қилдик.

Муҳаммад Аюб Хуро жаноблари пировардида бундай деди:

— Биз бутун совет халқининг тинчликни истаганлигига, янада кўпроқ тараққиётга эришиш учун тинчликни истаётганлигига ишондик. Бизнинг сафаримиз жуда фойдали бўлиб чиқди. Биз кўп нарсаларни кўрдик ва келгусида ҳам мамлакатларимиз парламент аъзоларининг бир-бирларига бориб туришлари халқларимиз ўртасида дўстона муносабатларни ривожлантириш ишига, тинчликни мустаҳкамлаш ишига катта фойда келтиради, деб ҳисоблаймиз. (ЎзТАГ).

ХУШБЎЙ АТРЛАР

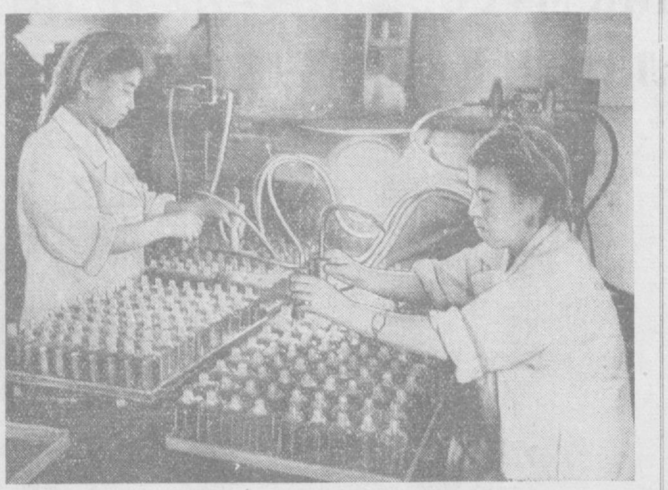

Парфюмерия фабрикасининг цехларигагина эмас, балки унинг кўчасига киришингиз биланоқ димоғингизга ёқимли, дилни қитиқловчи ҳидлар урилади. Фабрикага яқинлашган сари бу хушбўй ҳидлар қуюқлашиб боради. Цехларга кирган киши эса ўзини гуллари чаман бўлиб очилган боғда деб ҳис этади. Эсаётган майин шабада бу ажойиб ҳидларни узоқ-узоқларга тарқатаркан, киши димоғига яна ҳам ёқимли ва оромбахш бўлиб, уриларди. Лекин бу ёқимли ҳид боғдаги гулларнинг иси эмас балки улардан тайёрланган маҳсулотларнинг — духи ва одеколонларнинг ҳидидир. Бу атр ва одеколон маҳсулотлари қандай тайёрланади?

Фабрикага Москва, Ленинград, шаҳарларидаги химия комбинатларидан энг яхши ҳидли гуллардан тайёрланган эфир, композиция, яъни ёғга ўхшаган суюқ модда келтирилади. Бу ёғ моддаси фабрика таъминот бўлимидаги одеколонлар учун алоҳида, духилар учун алоҳида ажратилган катта-кичик бакларга қуйилади. Сўнг уларга рецептларда кўрсатилганидек маълум миқдорда энг тоза спирт ва сув аралаштирилади. Бу аралашмалар одеколон тайёрлаш учун беш кун, духи тайёрлаш учун 15 кун ачитилади. Ачитқилар яхши етилгач, техника назорат бўлимининг бошлиғи Антонина Ивановнанинг руҳсати билан фильтрланади. Фильтрлашдан тоза, тиниқ ва сифатли чиққан ачитқи шишаларга қуйиш учун қуюв цехига ўтказилади.

Мана қуюв цехи. Цехда ҳар бир минутдан унумли фойдаланилмоқда. Оппоқ халатлар кийган қиз ва жувонлар жадал метод асосида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг қўли қўлига тегмайди. Биз цехга кириб борарканмиз:

— Марҳамат, — деди цех бошлиғи Валентина Павловна, — бизнинг гулсиз гул боғимизга киринг. Боғимизга гул экмаган бўлсак ҳам истаган гулларингизнинг ёқимли ва хушбўй ҳидига қонасиз.

Дарҳақиқат цехда ҳамма хил гуллардан тайёрланган духи ва одеколонлар бор. Цехда икки томонга иккита қуюв машинаси ўрнатилган. Бири духи учун, иккинчиси одеколон учун мўлжалланган. Булардан хрусталь заводидан келтирилгач шишаларга хушбўй ҳидли атрлар қуйилади. Улар ичида «Новая заря», «Ландиш», «Тройной», «Фиалка» ва «Майский ландиш» каби духи ва одеколонлар ҳам бор.

Шишалардаги духи ва одеколонлар контролер Муқаддам Мансуровадан браковщикка ўтади. Браковщикдан эса этикетка ёпиштирувчи қизларга ўтади. Астойдил меҳнат қилаётганлардан Насиба Хасанова, Раҳбар Ғуломова ва Латипа Йўлдошевалар тезкорлик методи асосида ишлаб ҳар сменада 5-6 минг ўрнига 10-12 минг атр ва одеколонни алоҳида-алоҳида қоғозларга ўрайдилар ҳамда уларни коробкаларга жойлайдилар.

Фабрикада парфюмерия цехидан ташқари косметика цехи ҳам бор. Бу цехда упа ва тиш порошоги тайёрланади. Цехда маҳсулот ишлаб чиқариш қисман механизациялаштирилган. Тиш порошогини тайёрлашда Куйбишев ва бошқа шаҳарлардаги бўр комбинатларидан химик бўр ва ялпиз маҳсулотлари тайёр ҳолда олинади. Химик бўр бурат машинасига ўрнатилган металл элакдан ўтказилади. Сўнгра унга тиш порошоги учун алоҳида миқдорда ялпиз мойи билан спирт қўшилади. Упа учун калин крахмал, цинк, билила ва тальк каби химик моддалар аралаштирилади. Натижада упа ва тиш порошоги ҳосил бўлади. Тайёрланган маҳсулотлар фабриканинг ўзида ишлаб чиқарилган бир хилдаги алоҳида қутичаларга солинади. Ҳозир упа ва тиш порошоги маҳсулотларини қутичаларга солиш ҳам механизациялаштирилмоқда.

Ташкентдаги парфюмерия фабрика ишчилари ва инженер-техник ходимлари ички резервлардан унумли фойдаланишлари натижасида маҳсулот сифатини яхшилаш, меҳнат унумдорлигини оширишда янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу муддатига нисбатан бу йил 3,3 процент ортган. Маҳсулот таннархи 1,06 процент камайди.

М. ЗИЁМУҲАМЕДОВА, З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Суратда: ишчилардан (чапдан) **М. Мансурова** ва **К. Исмонлова** ўртоқлар шишаларга машина билан атр қуймоқдалар.

В. Салов фотоси.

СССР ХАЛҚЛАРИ СПАРТАКИАДАСИ

Москва „Динамо" стадионининг волейбол майдончаларида

СССР халқлари спартакиадасининг волейбол бўйича бўлаётган мусобақалари давом этмоқда. 25 июлда дастлабки учрашувларнинг учинчи давраси ўтказилди.

Белоруссия билан Озарбайжон хотин-қизлар командалари 2 соату 5 минут ўйнадилар. Биринчи учрашувда Белоруссия спортчилари 17:15 ҳисоби билан ютдилар. Иккинчи учрашувда Озарбайжон волейболчилари анча енгиллик билан ғолиб чиқдилар. Учинчи учрашув 17:15 ҳисоби билан Белоруссия командаси фойдасига тугади. Тўртинчи учрашувда қизғин курашда Озарбайжон командаси ютди ва ҳисоб 2:2 бўлди. Ҳал қилувчи бешинчи учрашувда 15:2 ҳисоби билан Белоруссия волейболчилари ғолиб чиқдилар.

Хотин-қизлар командалари ўртасида бўлган мусобақаларда Литва волейболчи хотин-қизлари Туркманистон спортчиларини, Украина волейболчи хотин-қизлари Қозоғистон спортчиларини, РСФСР командаси (Ленинград) Тожикистон командасини, РСФСР командаси (Москва) Молдавия командасини ва Грузия командаси РСФСР (Карелия АССР) командасини ютди. Аввалги тўрт мусобақа 3:0 ҳисоби билан тугади. Грузия волейболчи хотин-қизлари эса 3:1 ҳисоби билан ғалаба қозондилар.

Эркаклар командалари ўртасида Латвия билан РСФСР (Карелия АССР) волейболчилари ўртасидаги учрашув 3:1 ҳисоби билан тамом бўлди. Латвия командаси ғалаба қозонди. Арманистон командаси ана шундай ҳисоб билан Қирғизистон командасини ютди.

Қозоғистон командаси билан РСФСР (областлар, ўлкалар ва автоном республикалар терма командаси), Молдавия билан РСФСР (Ленинград), Тожикистон билан РСФСР (Москва) командалари ўртасидаги учрашувлар 3:0 ҳисоби билан тугади. Бу учрашувларнинг ҳаммасида Россия Федерациясининг волейболчилари ғолиб чиқдилар.

Яхши натижаларга эришдилар

Яқинда тўрт кун давом этган «Энергия» кўнгилли спорт жамиятининг спартакиадаси тамом бўлди. Спартакиада мусобақаларида 250 дан ортиқ спортчи биринчилик учун курашди.

Мусобақаларда Оҳангарон энергетиклар коллективи биринчи ўринни эгаллади. Волейболчи хотин-қизлар командаси барча учрашувларда ғолиб чиқди. Команда составидаги ғиштчи Нуржаҳон Қодирова, участка мастери Тоня Скворцова ва Тамара Тимченко, ишчи Елизавета Бобринская, Елизавета Уянаева, Мария Шаймарданова ва Валентина Кондратовалар атиги бир йилдан буён волейбол билан шуғулланишларига қарамай яхши натижаларга эришдилар.

Давлат проект гидроэнергетика институти Ўрта Осиё бўлимининг эркаклар волейбол командаси спартакиадада ғолиб чиқди.

Баскетбол бўйича ўтказилган мусобақаларда Тошкент электротехника заводининг спортчилари биринчиликни олдилар. Бу завод спортчилари асосан ишчилар, инженер-технологлар ва цех мастерларидан иборатдир.

Тўрт кун давом этган мусобақалардан сўнг Оҳангарон энергетиклар командаси «Энергия» кўнгилли спорт жамияти чемпиони номини олди. «Ташкенткабель» заводининг спортчилари иккинчи ўринни, давлат проект гидроэнергетика институти Ўрта Осиё бўлимининг командаси эса учинчи ўринни эгаллади.

Техникумлар ўртасида эса Ўрта Осиё гидроэнергетика техникумининг командаси ғолиб чиқди. Тошкент электромеханика техникумининг вакиллари иккинчи ўринни олдилар. Мусобақа ғолиблари «Энергия» кўнгилли спорт жамияти Ўзбекистон Советининг дипломлари ва қиммат баҳо буюмлар билан мукофотланди.

А. БРОНШТЕЙН.

Полигон сири

ҲИКОЯ*

С. АРЕФЬЕВ.

— Бунинг учун у сизга нима берди?

— Айтишга ҳам арзимайди, ўртоқ подполковник, бор-йўғи чоракканинг пулини берди.

6.

Колесников Тележная кўчасидаги катта эски уйнинг пастки қаватида яшовчи қоровулнинг квартирини осонгина топиб борди.

Сидоров столда чой ичиб ўтирарди. Эскирган дастурхон устида мис чойнак, оғзи очилган арақ шишаси, шакар солинадиган қулоғи синиқ катта чинни идиш ва чойи ичиб тамомланмаган стакан билан у-бу ўрайдиган бир парча қоғоз устида юмалоқ-юмалоқ қилиб кесилган колбаса ва бўлка нон бурдаси бор эди.

Колесников ўзига ҳамроҳ бўлиб келган иккита офицер билан унинг уйига кириб келар экан, кутилмаган бу тасодифдан Сидоров ўзини батамом йўқотиб қўйди.

У ичаётган чойини қўйиб, сакраб ўрнидан турди ва жавондан оқ фартукни олиб, шоша-пиша стулларни артди-да, офицерларни ўтиришга таклиф қилди.

Қоровулнинг соқоллари кўпдан қирилмагани учунми, жуда ўсиб кетган бўлиб, юзида ҳали кексаликнинг акси йўқ эди. Унинг юриш-туриши ва юзларидан тартибсиз ҳаёт кечиргани кўриниб турарди. Катта бурни ва осилиб тушган лунжлари тарам-тарам қизил томирлар билан тўла эди. Афтидан, Сидоров спиртли ичимликларни кўпроқ ичса керак.

Бу одамнинг кўзлари кишида жуда ажойиб таассурот қолдирарди. Унинг ўнг кўзи қимирламаган ҳолда, чап кўзи ҳали у нарсага, ҳали бу нарсага югуриб, ўйнаб турарди.

«Ахир унинг ўнг кўзи сунъий кўзку» — деб ўйлади Колесников, Сидоровнинг таниш кўринган юзларига тикилар экан. Колесников бу одамни қаердадир кўрганлигини эслашга ҳаракат қилди. Бироқ юзини яхши эслагани ҳолда, ўзини қаерда кўрганлигини эслайолмади.

— Бизни бир нарса қизиқтиради: облавадан кейин бригадирдан сўраб олган итни нима қилдингиз?

— Шарикними? — деб сўради Сидоров ўз навбатида ва тез-тез юриб ҳовли томонга қараган очиқ дераза олдига келдида, баланд овоз билан: — Шарик! Шарик! — деб чақирди.

Ҳовлидан вовуллаган овоз эшитилди ва бир лаҳзадан кейин жунлари ўсиқ катта бир кучук ит ирғиб деразага чиқди. Кейин сакраб полга тушди-да, уйдаги нотаниш кишиларни кўриб, уларга қараб ҳура бошлади ва эгаси «ёт, жим!» деб жеркигандан кейингина, итоаткорона полга ётди.

— Мана, мана шу ит эди, — деди Сидоров. — Мен бўлсам, шу бир ит учун шунча овворагарчилик бўлади деб ўйламаган ҳам эдим. Ахир у дайди тевватлардан эди-да. Мен унга ҳатто номер ҳам сотиб олдим.

Сидоров бармоғи билан итнинг кўкрагидаги қалин қора жунлари орасидан йилтираб кўриниб турган белгини кўрсатди.

Колесников лабларини тишлаганича Снарядга жуда ўхшаб кетган бу итга ҳайратланиб қараб чиқди. Ҳатто сийпаламоқчи бўлиб унга қўлини ҳам чўзди. Бироқ ит ғазаб билан тишларини иржайтириб, унга қараб ириллай бошлади.

Йўқ, бу ҳеч ҳам Снаряд эмас: у жуда хушфеъл, эркатой тевват бўлиб, подполковникни яхши танир ва уни кўрганда думларини жилпанглатиб, хушмуомилалик билан кутиб оларди. Ниҳоят, Шарикнинг ҳар иккала кўзи ҳам бутун. Снаряднинг эса бир кўзи кўр.

— Сиз мени алдамоқчисиз, Сидоров, — деди Колесников. — Бу, сиз бригадирдан олган ўша итга ўхшайди, холос.

— Йўғ-э, ўртоқ бошлиқ, — деди ҳозиржавоблик билан Сидоров. — Ёлғон гапирсам ёрилиб ўлай! Бу худди ўша итнинг ўзи. Жуда ишонмасангиз Шчекиндан сўрасангиз ҳам мумкин (бу ўша бригадирнинг фамилияси эди), у айтиб беради. Шундайми, Шарик? — деди у итга қараб ва унинг елкасини силаб қўйди.

Сидоровнинг гапларидан аллақандай бир ғайри табиий оҳанг эшитилиб турарди. Кишига, гўё, гапираётган қоровул эмас, балки шу ролни ўйнаётган актердек туюларди.

— Ёлғон гап билан муғомбирлик сизга ёрдам бермайди, Сидоров, — деди Колесников ўрнидан туриб. — Мана сизга тинтув қоғози. Буюмларингизни кўрсатишингизни сўрайман.

— Шундайми, марҳамат, қарай қолинглар. Бор-йўғим шу туришим, — деди Сидоров ва бесаранжом бўлиб қолди. — Ахир, бу қандай бало! Ўзим ҳам тушуна олмай қолдим, шунчалик нима гуноҳ қилган эканман...

Офицерлар қоровулнинг ёнини тинтиб кўриб, сўнг буюмларига ўтишди.

Тинтув охирига етиб қолди. Уйдан Колесниковни қизиқтиргудек ҳеч нарса топилмади. Ниҳоят Колесников кителининг ёқасини бўшатиб, столга келиб ўтирди.

Офицерлар очиқ турган дераза ёнига келиб папирос чека бошладилар. Шу пайт Сидоровнинг юзларига, қандайдир, кулку югургандек бўлди.

«Жуда эрта кулаяпсан» — деб ўйлади Колесников ва бирдан Сидоровни қаерда кўрганлигини эсига олди. Бу воқиа кеча кечқурун шаҳар боғида бўлиб ўтган эди. Унинг олдига бир қоровул келиб, папиросини тутатиб олишни сўраган эди. Ўша қоровул, шубҳасиз, худди мана шу Сидоров эди. Мана ҳозир ҳам, худди кечагидек Сидоровнинг соғ кўзи қаергадир, атрофга аланглар, сунъий кўзи эса беҳузур йилтираб, тўғри Колесниковга қадалган эди...

Бу ажойиб ишни текшириш давомида секин-аста тўпланиб борган кузатишларнинг ҳамма натижалари, энди, Колесниковнинг миясида бир-бирига чамбарчас боғли бўлган улкан бир занжирга келиб бирлашди ва ниҳоят етишмай турган ҳалқа топилгандек бўлди. Кейин Колесников шундай бир иш қилдики, буни ҳатто ҳамроҳлари ҳам мутлақо кутмаган эди. Лекин бу иш унинг икки кундан бери олиб бораётган қидиришларининг ҳам табиий, ҳам мантиқий хулосаси эди.

— Қани кўзингизни олиб берингчи! — деди у Сидоровга қўлини чўзиб.

Сидоров қўрқувдан ўзини орқага ташлади;

— Қанақа кўз?..

Колесников қўлини туширмади. Қоровул титроқ босган бармоқлари билан сунъий кўзини олиб берди. Подполковник дастрўмолчаси билан уни қўлига олиб, диққат билан қараб чиқди. Бу бир оддий шиша кўз бўлиб, кишини ажаблантиргудек ҳеч нарса йўқ эди. Колесников уни қўрқувдан кейин бир оз ўзига келиб қолган Сидоровга қайтиб берди.

— Сиз менга бекорга ёпишаяпсиз, ўртоқ бошлиқ, — деди Сидоров, ғамгин ҳолда тилга кириб. — Мен бир ўз ҳолимга яшаб юрган одам бўлсам, ҳеч кимга халақит бермасам, кўрибсизки бирдан, гўё мен бир ўғирлик мол сотиб олиб юрган ёки ундан ҳам ёмонроқ иш қилган одамдай, менинг уйимда тинтув ўтказсанглар. — Сўнг хушомадгўйлик қилиб қўшиб қўйди: — балки, бирор стакандан чой ичарсизлар, ўртоқ офицерлар, марҳамат, чой қуйиб беришим мумкин. Қўшни хотинникига чиқиб бир-иккита стакан олиб келай. — Сидоров шу сўзларни айтди-да, жавоб кутмай, эшикка қараб йўл олди.

— Қийшанглашни бас қилинг, Сидоров! — деди кескин равишда Колесников. — Тинтув ҳали тугагани йўқ.

Шу сўзларни айтар экан, Колесников ўрнидан турди ва қўлига шакар солинадиган чинни идишни олиб, унга солинган сариқ ҳамда мовий гулларни томоша қила бошлади. Кейин Сидоровга разм солди. Қараса, у ҳам биттаю-битта кўзи билан худди шу чинни қанддонга қараб турган экан. Сидоров тезлик билан кўзини бошқа томонга олди ва негадир талвасаланиб ютуниб қўйди.

— Гуллари жуда ҳам тиниқ, — деди у бирдан кутилмаганда.

— Ҳа, ҳақиқатан ҳам жуда тиниқ экан, — деди уни маъқуллаб Колесников ва қанддоннинг қопқоғини очди.

Сидоров подполковникнинг ҳаракатини бутун вужуди билан кузатиб турар эди.

Колесников турли шаклда ва катта-кичик қилиб ушатилган ҳамда чинни идишга лиммо-лим қилиб тўлдириб солинган қанднинг электр нурида биллур каби жимирлашини зўр завқ билан томоша қилар экан, афтидан, қоровулнинг ҳолидан нима кечаётганини сезмаётгандек бўлиб кўринарди. Кейин у қанддонни бирдан столга ағдарди.

Сидоров тамаки халтасини олиб, газетадан узун қилиб эшиб, ичига тамаки солди. Одатда бу хилда ўралган тамакилар икки букланиб, савлатга чекиларди. Петр Васильевич дастурхон устига тўкилган катта-катта қанд бўлакларига бир назар ташлаб чиқди-да, уларни қайтадан битта-битталаб қанддонга сола бошлади. Навбатдаги қанд бўлагини олаётиб, тўсатдан унинг қўли ҳавода муаллақ қолди. Сидоров кутилмаганда сакраб ўрнидан турди ва ўзини эшикка урди. Ит жон-жаҳди билан вовуллай бошлади. Орқасидан қувиб чиққан офицерлар уни ушлаб олиб келиб, яна столга ўтқазиб қўйишди.

— Ана холос, — деди қаноат ҳосил қилгандек подполковник, — чамаси, иш охирига етиб қолди шекилли. Шундай эмасми, Сидоров?

Қоровулнинг юзидан қони қочиб, оппоқ оқариб кетди, фақат бурни билан чаккаларидаги тарам-тарам қизил томирларигина кўзга яққол ташланиб турарди.

Петр Васильевич қўлидаги қанд бўлагини осонгина иккига бўлди. Қараса, қўлда қилинган ичи пўк мум экан. Кейин у яна бир бўлак қандни олиб, уни ҳам худди шундай қилиб кўрди. Бунисининг ичидан оқ бўёқ билан сирланган иккита кичкина-кичкина тухумсимон металл ғилоф юмалаб тушди.

Колесников ғилофларни очиб қаради. Каттасининг ичидан Сидоровнинг ҳалиги кўзига ўхшаш бир шиша кўз чиқди. Кичкинасидан ҳам худди шундай бир шиша кўз чиқди. Бироқ буниси одамники эмас, балки қандайдир бир ҳайвонники эди.

(ДАВОМИ БОР)

* Давоми. Боши газетамизнинг 22, 24 ва 27 июль сонларида.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/VII да **Русалка**, 29/VII да кундуз **Кармен**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) 28/VII да **Зафар**, 29/VII да **Азиз ва санам**.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА» — кеч соат 8 гача янги немис бадиий фильми **Меҳмонхона дастёри**, кеч соат 8 да **Саросима кун**, кеч соат 10 да **Соя ва нур**.

«ИСКРА» — кеч соат 8 гача **Меҳмонхона дастёри**, кеч соат 8 — 20 минутдан **Саросима кун**.

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 ва 12 да **Васёк Трубачёв**, кеч соат 8 гача **Меҳмонхона дастёри**, кеч соат 8 ва 10 да **Саросима кун**.

«ЎЗБЕКИСТОН» — кеч соат 8 гача **Бир кружка пиво**, кеч соат 8 ва 10 да **Бўйиндаги Анна**.

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН «ИСКРА», «ИСКРА» (Кафанов номли парк) — **Меҳмонхона дастёри**.

«ҲИВА» — **Саросима кун**.

«УДАРНИК» — **Бир кружка пиво**.

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ОПЕРА ВА БАЛЕТ ТЕАТРИДА

29 ва 31 июлда

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Ф. Яруллин музикаси

ШУРАЛЕ

Татар халқ эртаклари асосида 3 парда, 4 кўринишли балет.

Либретто авторлари — **А. Файзий** ва **Л. Якобсон.**

Коллектив заявкалар қабул қилинади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136 Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва санъат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 07716 «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр № 1487.